

МІСЦЕВА ПОЖЕЖНА ОХОРОНА. КРАЩІ ПРАКТИКИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ЗБІРНИК ІНФОРМАЦІЙНО-
АНАЛІТИЧНИХ ТА НАВЧАЛЬНО-
МЕТОДИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ

Асоціація місцевої та добровільної пожежної охорони

Головне управління ДСНС України у Полтавській області

Проект “Реформа управління на сході України”, що виконується
Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Полтавський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників
органів державної влади, органів місцевого самоврядування,
державних підприємств, установ і організацій

МІСЦЕВА ПОЖЕЖНА ОХОРОНА. КРАЩІ ПРАКТИКИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Збірник інформаційно-аналітичних та
навчально-методичних матеріалів

УДК 614.84(477.53)(082)
М65

Авторський колектив:

В.В. Толкованов – доктор права (Страсбурзький Університет III ім. Р. Шумана, Франція), доктор наук з державного управління (Україна), професор
С.А. Фірсов – голова Асоціації місцевої та добровільної пожежної охорони
Т.В. Журавель – керівник проекту “Реформа управління на сході України”, що виконується Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH
В.А. Салогуб – начальник Головного управління ДСНС України у Полтавській області
С.В. Бульбаха – голова Новосанжарської районної державної адміністрації
В.М. Гавриленко – начальник Навчального пункту Аварійно-рятувального загону спеціального призначення Головного управління ДСНС України у Полтавській області
В.В. Гришко – кандидат економічних наук, заступник начальника відділу інвестиційної діяльності та проектного менеджменту виконавчого апарату Полтавської обласної ради
В.В. Губський – начальник Гадяцького районного сектору Головного управління ДСНС України у Полтавській області
І.С. Іщенко – директор Департаменту економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації
Д.Ю. Записний – кандидат наук з державного управління, доцент кафедри менеджменту та публічного управління Тернопільського національного економічного університету
О.І. Киричко – головний спеціаліст – координатор проектів та інвестиційних програм Гадяцької районної ради
О.В. Матюшенко – голова Гадяцької районної державної адміністрації
В.І. Омельченко – Рашівський сільський голова (Гадяцький район)
Н.М. Осипенко – директор Полтавського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій
А.О. Река – народний депутат України, голова підкомітету з питань регіональної політики, місцевих бюджетів та комунальної власності Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування
І.В. Ружецька – аспірантка Національної академії державного управління при Президенті України
С.Б. Феденко – керівник Семенівського районного ресурсного центру місцевого розвитку
Н.В. Щербак – кандидат наук з державного управління, доцент кафедри менеджменту та публічного управління Тернопільського національного економічного університету

Рекомендовано навчально-методичною радою Полтавського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій (протокол № 1 від “18” січня 2018 р.).

Місцева пожежна охорона. Кращі практики Полтавської області: Збірник інформаційно-аналітичних та навчально-методичних матеріалів/За заг. редакцією Толкованова В.В., Фірсова С.А., Журавля Т.В., Салогуба В.А. – Київ. 2018. – 90 с.

ISBN 978-617-7047-29-1

Анотація: Збірник інформаційно-аналітичних та навчально-методичних матеріалів “Місцева пожежна охорона. Кращі практики Полтавської області” підготовлено у співпраці з Головним Управлінням ДСНС України у Полтавській області, проектом “Реформа управління на сході України”, що виконується Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, Асоціацією місцевої та добровільної пожежної охорони, Полтавським обласним центром перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій. Цей збірник містить теоретичні та практичні матеріали, нормативно-правові акти, інформаційні документи, кращі практики, а також навчально-методичні матеріали щодо різних аспектів формування та розвитку місцевої пожежної охорони (МПО). Для науковців, експертів, державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, а також усіх тих, хто цікавиться питаннями становлення МПО в умовах децентралізації та розвитку співробітництва територіальних громад.

УДК 614.84(477.53)(082)

ISBN 614.84(477.53)(082)

© Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, 2018

ЗМІСТ

Вітальне слово голови Полтавської обласної державної адміністрації В.А. Головка	5
Вітальне слово начальника Головного управління ДСНС України у Полтавській області В.А. Салогуба	6
Вітальне слово керівника проекту “Реформа управління на сході України”, що виконується Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, Т.В. Журавля	7
1. Сучасний стан реформування сектору цивільного захисту й розвитку місцевої пожежної охорони (МПО) в умовах децентралізації та міжмуніципального співробітництва (ММС)	8
2. Краці практики Полтавської області з питань розвитку МПО на засадах співробітництва територіальних громад (міжмуніципального співробітництва – ММС)	18
2.1. Проект ММС “Оновлення життя місцевої пожежної охорони – запорука безпечної життєдіяльності сільських громад” (на базі с. Оболонь Семенівського району)	19
2.2. Проект ММС “Відродження пожежної безпеки територіальних громад Семенівського, Глобинського та Хорольського районів як суттєвий фактор їх майбутнього”	22
2.3. Проект ММС “Оновлене життя місцевої пожежної охорони – запорука безпечної життєдіяльності громад Шишацького району Полтавської області”	25
2.4. Проект ММС Рашівської, Лисівської, Харковецької сільських рад Гадяцького району Полтавської області “Пожежна охорона – запорука профілактики виникнення пожеж”	29
2.5. Проект ММС Петрівсько-Роменської, Березоволуцької, Ручківської та Середняківської сільських рад Гадяцького району Полтавської області “Надійний захист від пожеж та ліквідація надзвичайних ситуацій”	31
2.6. Проект ММС Мартинівської, Бобрицької та Вельбівської сільських рад Гадяцького району Полтавської області “Створення місцевої пожежної охорони у с. Мартинівка”	33

2.7. Проект ММС Краснолуцької, Римарівської, Сватківської, Малолюбіванської, Гречанівської та Книшівської сільських рад Гадяцького району Полтавської області “Створення місцевої пожежної охорони у с. Красна Лука”	35
2.8. Проекти ММС територіальних громад Новосанжарського району з питань розвитку МПО	37
3. Обласний конкурс проектів розвитку територіальних громад Полтавської області як дієвий інструмент підтримки розвитку МПО	39
4. Асоціація місцевої та добровільної пожежної охорони	45
5. Організація навчання працівників місцевої пожежної охорони	50

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО ГОЛОВИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Подальша демократизація суспільства, децентралізація влади, розвиток місцевого самоврядування були і залишаються пріоритетними напрямками державної політики.

У 2014 році Урядом України розпочато реалізацію широкомасштабної реформи місцевого самоврядування, яка, зокрема, передбачає передачу більших повноважень від центральної влади органам місцевого самоврядування, розширення їх ресурсної бази тощо.

Так, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року № 333 затверджено Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, основною метою якої є визначення напрямів, механізмів і строків формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад.

Важливим завданням реалізації реформи місцевого самоврядування є формування та розвиток місцевої пожежної охорони (МПО), зокрема на засадах співробітництва територіальних громад (міжмуніципального співробітництва – ММС). Таке співробітництво як нова (інноваційна) форма політики місцевого і регіонального розвитку останнім часом набуває все більшого поширення в європейських країнах, зокрема й в Україні. Його поява пов'язана з тим, що місцеве самоврядування в багатьох країнах Європи (у тому числі й в Україні) сьогодні має справу з проблемами, можливі варіанти вирішення яких пропонує саме ММС.

Співробітництво територіальних громад є логічним рішенням для нейтралізації наслідків нерационального розподілу функцій та ресурсів між різними рівнями публічної влади, недосконалої організації територіальної влади тощо. Таке співробітництво є відносно новою формою політики місцевого розвитку. Її суть полягає в тому, що органи місцевого самоврядування на довірчій основі об'єднують свої ресурси та зусилля для вирішення спільних проблем розвитку. Кінцевою метою такого співробітництва є підвищення якості послуг, що надаються мешканцям територіальних громад.

На сьогодні між Полтавською обласною державною адміністрацією та Державною Службою України з питань надзвичайних ситуацій підписано меморандум про співпрацю з метою підтримки впровадження пілотних проєктів з питань реформування сфери цивільного захисту та розвитку місцевої пожежної охорони. Одночасно Полтавська область є загальнонаціональним лідером по кількості проєктів співробітництва територіальних громад. За інформацією Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, станом на січень 2018 року до відповідного державного реєстру внесено 133 проєкти співробітництва територіальних громад (з них 52 проєкти реалізуються в Полтавській області). Одночасно в Полтавській області ефективно впроваджується обласний конкурс проєктів розвитку територіальних громад та інші дієві інструменти підтримки міжмуніципального співробітництва, зокрема в сфері цивільного захисту та розвитку місцевої пожежної охорони.

В.А. ГОЛОВКО

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО НАЧАЛЬНИКА ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ ДСНС УКРАЇНИ У ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

В Україні на сьогодні здійснюється комплексна реформа системи державного управління та місцевого самоврядування. З огляду на зміни, що відбуваються в державі у зв'язку з децентралізацією влади, реформуванням системи безпеки і оборони держави, передачею окремих повноважень щодо організації та забезпечення пожежогасіння та реагування на надзвичайні ситуації від державних органів до органів місцевого самоврядування, обумовлюють необхідність проведення реформування всієї системи реагування на надзвичайні ситуації та небезпечні події, комплексного підходу до розв'язання проблем забезпечення безпеки громадян.

У зв'язку з цим, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 січня 2017 року № 61-р було схвалено Стратегію реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій задля підвищення її спроможності щодо забезпечення виконання у взаємодії з іншими складовими сектору безпеки і оборони завдань з протидії загрозам національній безпеці у сфері цивільного захисту. Розв'язання існуючих проблем передбачається здійснити шляхом:

- переходу від системи державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки до системи запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та профілактики пожеж;
- удосконалення законодавства щодо виконання основних завдань (функцій) у сфері пожежної та техногенної безпеки органами місцевого самоврядування;
- надання методичної та практичної допомоги органам місцевого самоврядування щодо утворення нових та реформування існуючих пожежно-рятувальних підрозділів (пожежних частин) місцевої і добровільної пожежної охорони в об'єднаних територіальних громадах;
- оптимізації структури та чисельності ДСНС на всіх рівнях, реорганізації сил цивільного захисту, які входять до системи ДСНС, з урахуванням покладених на них завдань;
- нарощування матеріально-технічної бази сил цивільного захисту та їх технічного переоснащення сучасною технікою.

Важливим напрямом реалізації згаданої Стратегії є реалізація пілотних проектів, зокрема з питань утворення та розбудови місцевої пожежної охорони (МПО). Слід також зазначити, що протягом останнього часу на території Полтавської області утворено та побудовано на якісно новій основі діяльність понад 30 підрозділів МПО, зокрема на засадах співробітництва територіальних громад. Це все стало результатом злагодженої та конструктивної співпраці Головного Управління ДСНС України у Полтавській області, Полтавської обласної державної адміністрації, Полтавської обласної ради, відповідних органів місцевого самоврядування, профільних громадських організацій та спілок, міжнародних донорських установ і проектів. Безперечно, кращі практики Полтавської області з питань розвитку МПО потребують подальшої популяризації та поширення на теренах усієї нашої держави.

В.А. САЛОГУБ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО КЕРІВНИКА ПРОЕКТУ GIZ “РЕФОРМА УПРАВЛІННЯ НА СХОДІ УКРАЇНИ”

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH – це німецька федеральна установа, яка пропонує конструктивні, ефективні та сталі рішення для політичних, економічних і соціальних процесів трансформації. GIZ активно працює в усій Німеччині та більш ніж 120 країнах світу, зокрема й в Україні. Більша частина діяльності GIZ в Україні здійснюється на замовлення Федерального міністерства економічного співробітництва і розвитку Німеччини (BMZ). GIZ також працює від імені інших міністерств ФРН, у тому числі Федерального міністерства довкілля, природозбереження та ядерної безпеки, Федерального міністерства економіки та технологій, Федерального міністерства фінансів та Федерального міністерства внутрішніх справ.

Основними пріоритетами діяльності Проекту “**Реформа управління на сході України**”, що виконується Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH (далі – Проект), є сприяння розвитку міжмуніципального співробітництва та підвищення якості адміністративних та муніципальних послуг. Звичайно, питання цивільного захисту населення, запобігання виникненню пожеж, реагування на них, ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій є одними з найбільш важливих послуг, до яких прикута увага громадян. Тому з 2016 року, в рамках нашої співпраці з Полтавською областю, ми надаємо комплексну підтримку Головному Управлінню ДСНС України у Полтавській області, Полтавській обласній державній адміністрації, обласній раді та відповідним органам місцевого самоврядування у комплексній розбудові системи місцевої пожежної охорони (МПО), на засадах принципів децентралізації та реформування системи ДСНС, визначеними прийнятими нормативно-правовими актами.

Восени 2016 року нашим Проектом було організовано тематичну навчальну поїздку до ФРН з питань розвитку МПО, в якій взяли участь керівники Головного Управління ДСНС України у Полтавській області, Полтавської обласної державної адміністрації, відповідних органів місцевого самоврядування. Проект також підтримував роботу з підготовки та видання нового навчально-практичного посібника з питань розвитку МПО в умовах децентралізації, а також організацію комплексного навчання представників МПО та органів місцевого самоврядування на базі Полтавського ЦППК.

Проект також надав також практичну підтримку в утворенні та розбудові низки МПО, зокрема в Гадяцькому, Семенівському та Шишацькому районах, на засадах розвитку співробітництва територіальних громад (міжмуніципального співробітництва – ММС).

Безперечно, ММС є інноваційним інструментом в реалізації реформи місцевого самоврядування. Тому з самого початку ухвалення у червні 2014 року нового Закону України “*Про співробітництво територіальних громад*” ми надаємо всебічну підтримку його реалізації як на центральному рівні, так і на регіональному та місцевому рівнях щодо реалізації конкретних проектів ММС. На сьогодні накопичено неабиякий досвід успішної реалізації проектів ММС у Полтавській області, зокрема з питань цивільного захисту та розвитку МПО, що є доцільним поширювати й в інших регіонах України.

Т.В. ЖУРАВЕЛЬ

1. СУЧАСНИЙ СТАН РЕФОРМУВАННЯ СЕКТОРУ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ Й РОЗВИТКУ МІСЦЕВОЇ ПОЖЕЖНОЇ ОХОРОНИ (МПО) В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА МІЖМУНІЦИПАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА (ММС)

Цивільний захист – це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та особливий період, являє собою систему організаційних, інженерно-технічних, санітарно-гігієнічних, протиепідемічних та інших заходів центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підпорядкованих їм сил і засобів, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності, добровільних рятувальних формувань з метою запобігання і ліквідації надзвичайних ситуацій, що загрожують життю та здоров'ю людей, завдають матеріальних збитків у мирний час і в особливий період.

Статтею 19 Кодексу Цивільного захисту України визначено наступні повноваження органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту:

- забезпечення цивільного захисту на відповідній території;
- забезпечення виконання завдань створеними ними ланками територіальних підсистем;
- забезпечення реалізації вимог техногенної та пожежної безпеки на суб'єктах господарювання, що належать до сфери їх управління, які можуть створити реальну загрозу виникнення аварії;
- розроблення та забезпечення реалізації програм та планів заходів у сфері цивільного захисту, зокрема спрямованих на захист населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, забезпечення техногенної та пожежної безпеки;
- керівництво створеними ними аварійно-рятувальними службами, формуваннями та спеціалізованими службами цивільного захисту, місцевою та добровільною пожежною охороною, забезпечення їх діяльності та здійснення контролю за готовністю до дій за призначенням;
- створення за погодженням з центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, та підтримання у постійній готовності місцевої системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, здійснення її модернізації та забезпечення функціонування;

- забезпечення оповіщення та інформування населення про загрозу і виникнення надзвичайних ситуацій, у тому числі в доступній для осіб з вадами зору та слуху формі;
- організація робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на відповідній території міст, селищ та сіл, а також радіаційного, хімічного, біологічного, медичного захисту населення та інженерного захисту територій від наслідків таких ситуацій;
- організація та керівництво проведенням відновлювальних робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;
- організація та здійснення евакуації населення, майна у безпечні райони, їх розміщення та життєзабезпечення населення;
- контроль за станом навколишнього природного середовища, санітарно-гігієнічною та епідемічною ситуацією;
- розроблення та здійснення заходів, спрямованих на забезпечення сталого функціонування суб'єктів господарювання в особливий період, що належать до сфери їх управління;
- підготовка пропозицій щодо віднесення міст до груп цивільного захисту та подання їх відповідним обласним державним адміністраціям;
- віднесення суб'єктів господарювання, що належать до сфери їх управління, до категорій цивільного захисту відповідно до основних показників та затвердження їх переліку;
- створення і використання матеріальних резервів для запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;
- завчасне накопичення і підтримання у постійній готовності засобів індивідуального захисту для населення, яке проживає у прогнозованих зонах хімічного забруднення і зонах спостереження суб'єктів господарювання радіаційної небезпеки I і II категорій, та формувань цивільного захисту, а також приладів дозиметричного і хімічного контролю та розвідки;
- взаємодія з центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, щодо виконання завдань цивільного захисту;
- організація та забезпечення життєдіяльності постраждалих від надзвичайних ситуацій, а також під час ведення воєнних (бойових) дій або внаслідок таких дій;
- забезпечення складення довідок про визнання особи постраждалою внаслідок надзвичайної ситуації, списків (реєстрів) постраждалих внаслідок надзвичайної ситуації, відповідно до яких надається матеріальна допомога, списків загиблих осіб на підставі їх ідентифікації;
- забезпечення соціального захисту постраждалих внаслідок надзвичайної ситуації, зокрема виплати матеріальної допомоги;

- створення у містах комісій з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій, а в разі виникнення надзвичайних ситуацій – спеціальних комісій з їх ліквідації (за потреби), забезпечення їх функціонування;
- забезпечення навчання з питань цивільного захисту посадових осіб органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання комунальної власності, здійснення підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях;
- організація виконання вимог законодавства щодо створення, використання, утримання та реконструкції фонду захисних споруд цивільного захисту;
- визначення потреби фонду захисних споруд цивільного захисту;
- планування та організація роботи з дообладнання або спорудження в особливий період підвальних та інших заглиблених приміщень для укриття населення;
- прийняття рішень про подальше використання захисних споруд цивільного захисту державної та комунальної власності у разі банкрутства (ліквідації) суб'єкта господарювання, на балансі якого вона перебуває, та беззахайних захисних споруд;
- організація обліку фонду захисних споруд цивільного захисту;
- здійснення контролю за утриманням та станом готовності захисних споруд цивільного захисту;
- організація проведення технічної інвентаризації захисних споруд цивільного захисту, виключення їх за погодженням з центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, з фонду захисних споруд цивільного захисту;
- реалізація заходів, спрямованих на поліпшення пожежної безпеки суб'єктів господарювання комунальної форми власності;
- здійснення інших повноважень у сфері цивільного захисту, передбачених цим Кодексом та іншими законодавчими актами.

Організація заходів цивільного захисту в територіальних підсистемах здійснюється місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування.

Разом з тим, існуюча система Державної служби з надзвичайних ситуацій України (далі – ДСНС, Служба) не дає змоги в повному обсязі виконувати покладені на Службу завдання з реалізації державної політики у сфері цивільного захисту, забезпечення належного рівня безпеки життєдіяльності населення, його захисту від надзвичайних ситуацій, пожеж та інших небезпечних подій. Сили цивільного захисту та засоби ДСНС не завжди забезпечують своєчасне реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та інші небезпечні події через віддаленість їх від місць виникнення таких подій, а також мають обмежені можливості щодо створення ефективного та дієвого угруповання сил для подолання негативних наслідків масштабних надзвичайних ситуацій, у тому числі в особливий період. Система державного нагляду у сфері пожежної та техногенної безпеки має надмірний регуляторний вплив на суб'єктів господарювання, що призводить до зниження рівня довіри таких суб'єктів та населення, а також негативно позначається на інвестиційному кліматі в державі.

З огляду на зазначене, а також зміни, що відбуваються в державі у зв'язку з децентралізацією влади, реформуванням системи безпеки і оборони держави, передачею окремих повноважень щодо організації та забезпечення пожежогасіння та реагування на надзвичайні ситуації від державних органів до органів місцевого самоврядування, зумовлюють необхідність проведення реформування системи ДСНС.

Основними причинами, які існують на сьогоднішній день, можна визначити наступні:

- надмірна кількість об'єктів, на яких проводяться перевірки щодо дотримання вимог законодавства та інших нормативно-правових актів з питань техногенної та пожежної безпеки, цивільного захисту, що призводить до неякісного їх проведення органом державного нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки;
- економічно недосконала організація реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та інші небезпечні події, оскільки більшість заходів фінансується з державного бюджету, що не дає змоги утримувати необхідну кількість державних пожежно-рятувальних підрозділів, здійснювати їх належне комплектування, матеріально-технічне забезпечення і оснащення;
- віддаленість державних пожежно-рятувальних підрозділів ДСНС від окремих населених пунктів у сільській місцевості, що призводить до несвоєчасного надання ними допомоги населенню під час виникнення надзвичайних ситуацій, пожеж та інших небезпечних подій;
- невідповідність матеріально-технічного забезпечення сил цивільного захисту, які входять до системи ДСНС, сучасним вимогам (понад 80 відсотків одиниць спеціальної техніки експлуатуються більш як 30 років та підлягають заміні), застарілий парк авіаційної техніки і відсутність сучасних рятувальних морських суден, що ускладнює виконання Україною міжнародних зобов'язань щодо авіаційних робіт з пошуку і рятування у зоні, яка включає територію України та акваторію Чорного і Азовського морів, у межах якої Україна забезпечує авіаційний пошук і рятування, відсутній резерв техніки, матеріальних та технічних засобів для створення спеціальних формувань ДСНС на особливий період.

Метою Стратегії, яка була схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 січня 2017 р. № 61-р, є реформування системи ДСНС та підвищення її спроможності щодо забезпечення виконання у взаємодії з іншими складовими сектору безпеки і оборони завдань з протидії загрозам національній безпеці у сфері цивільного захисту. Розв'язання існуючих проблем передбачається здійснити шляхом:

- переходу від системи державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки до системи запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та профілактики пожеж;
- удосконалення законодавства щодо виконання основних завдань (функцій) у сфері пожежної та техногенної безпеки органами місцевого самоврядування;

- надання методичної та практичної допомоги органам місцевого самоврядування щодо утворення нових та реформування існуючих пожежно-рятувальних підрозділів (пожежних частин) місцевої і добровільної пожежної охорони в об'єднаних територіальних громадах;
- оптимізації структури та чисельності ДСНС на всіх рівнях, реорганізації сил цивільного захисту, які входять до системи ДСНС, з урахуванням покладених на них завдань;
- нарощування матеріально-технічної бази сил цивільного захисту та їх технічного переоснащення сучасною технікою.

Важливим завданням реалізації згаданої Стратегії є реалізація пілотних проектів у сфері цивільного захисту, а також формування та розвиток місцевої пожежної охорони (МПО), зокрема на засадах співробітництва територіальних громад (міжмуніципального співробітництва – ММС). Таке співробітництво як нова (інноваційна) форма політики місцевого і регіонального розвитку останнім часом набуває все більшого поширення в європейських країнах, зокрема й в Україні. Його поява пов'язана з тим, що місцеве самоврядування в багатьох країнах Європи (у тому числі й в Україні) сьогодні має справу з проблемами, можливі варіанти вирішення яких пропонує саме ММС.

Співробітництво територіальних громад є логічним рішенням для нейтралізації наслідків нераціонального розподілу функцій та ресурсів між різними рівнями публічної влади, недосконалої організації територіальної влади тощо. Таке співробітництво є відносно новою формою політики місцевого розвитку. Її суть полягає в тому, що органи місцевого самоврядування на договірній основі об'єднують свої ресурси та зусилля для вирішення спільних проблем розвитку. Кінцевою метою такого співробітництва є підвищення якості послуг, що надаються мешканцям територіальних громад.

Міжмуніципальне співробітництво (ММС) як нова (інноваційна) форма політики місцевого і регіонального розвитку останнім часом набуває все більшого поширення в європейських країнах, зокрема й в Україні. Його поява пов'язана з тим, що місцеве самоврядування у багатьох країнах Європи (у тому числі й в Україні) сьогодні має справу з проблемами, можливі варіанти вирішення яких пропонує саме ММС. Воно має великий потенціал, який може бути дуже корисним для забезпечення сталого розвитку усіх без винятку (великих та малих) громад.

Досвід багатьох країн засвідчує, що органи місцевого самоврядування (територіальні громади базового рівня) ніколи не є абсолютно самодостатніми, незалежно від їх площі та чисельності населення. У зв'язку з цим ММС є актуальною та інноваційною формою діяльності багатьох громад. Воно є логічним рішенням для нейтралізації наслідків нераціонального розподілу функцій та ресурсів між різними рівнями публічної влади, недосконалої організації територіальної влади тощо.

ММС є відносно новою формою політики місцевого та регіонального розвитку. Її суть полягає в тому, що органи місцевого самоврядування на договірній основі об'єднують свої ресурси та зусилля для вирішення загальних проблем розвитку.

Кінцева мета такого співробітництва – підвищення якості життя громад. Міжмуніципальне співробітництво є характерним для децентралізованої територіальної адміністративної системи. Чим вищою є ступінь автономії муніципалітетів, тим більше вони потребують співпраці і тим більше вони можуть співпрацювати.

Станом на 01 січня 2015 року в Україні налічувалось понад 30 тисяч суб'єктів адміністративно-територіального устрою, з яких 29.324 – це сільські населені пункти та селища міського типу, в яких функціонують 11.550 представницьких органів місцевого самоврядування. Біля 50% територіальних громад мають населення менше 1.000 мешканців. Майже усі такі територіальні громади перебувають на дотації держави, оскільки не мають необхідних фінансових та економічних ресурсів для надання повноцінних громадських, державних, комунально-побутових і соціально-культурних послуг. Обсяги таких дотацій не дають змоги надавати населенню послуги на рівні гарантованих державою соціальних стандартів.

Разом із тим, багато громад є занадто малими за розмірами, щоб викликати зацікавленість з боку приватних інвесторів. У зв'язку із зазначеним, ММС є ефективним інструментом для покращення вже сьогодні якості комунальних послуг, удосконалення муніципального менеджменту, а також гнучкою формою підготовки до проведення комплексної адміністративно територіальної реформи.

Спільні дії між громадами (органами місцевого самоврядування) в принципі мають довгу історію. Якщо у минулих століттях частіше природні катастрофи спонукали громади до організації спільного захисту від небезпеки, у сучасному світі швидкий розвиток техніки, економіки, торгівлі та транспорту загострює необхідність співпраці між громадами в рамках чітких організаційних форм. Зважаючи на постійне зменшення бюджетів, міста та громади часто звертаються до співробітництва саме з економічних міркувань. Передусім у невеликих громадах виникають проблеми зі збереженням здатності самостійно надавати певні послуги через недостатні фінансові та кадрові ресурси.

Крім того, часто кооперація дозволяє знайти більш ефективний підхід щодо вирішення певних завдань через використання спільних знань та досвіду. Поява ММС пов'язана з тим, що місцеве самоврядування сьогодні має справу з проблемами, можливі варіанти розв'язання яких пропонує саме ММС. ММС має великий потенціал, який може бути дуже корисним для забезпечення сталого розвитку усіх без винятку (великих та малих) громад.

Основними завданнями ММС є підвищення якості послуг, що надаються громадянам, розвиток місцевої інфраструктури, а також покращення муніципального менеджменту та підвищення ефективності діяльності відповідних органів місцевого самоврядування.

Отже, органи місцевого самоврядування (ОМС), які беруть участь у міжмуніципальному співробітстві, можуть очікувати конкретні переваги, серед яких слід виділити наступні:

- ОМС можуть об'єднувати свої ресурси, якщо це допомагає їм покращити ефективність своєї роботи. Разом ОМС можуть зробити те, чого вони ніколи не змогли

б досягнути поодинці; вони можуть надавати нові послуги або підвищити якість послуг, які вже надаються ними громадянам. В окремих країнах навіть існують законодавчі вимоги щодо надання певних послуг (наприклад, утилізація відходів, водопостачання, транспорт та економічний розвиток) саме у форматі ММС.

- Більший за кількістю споживачів “ринок” сприяє зменшенню витрат; партнерські органи місцевого самоврядування можуть обмінюватись знаннями та досвідом у наданні окремих послуг, що робить їх надання більш ефективною справою.
- Покращується здатність залучати приватні інвестиції та брати участь у проєктах публічно-приватного партнерства; стає можливим укладання більш вигідних контрактів з приватними компаніями.

Серед економічних переваг ММС можна виділити також наступні:

- покращується здатність освоєння інвестицій та довіра з боку кредиторів, завдяки чому можна швидше отримувати позики та залучати кошти з фондів ЄС та інших зовнішніх джерел;
- з’являється можливість реорганізувати адміністративні послуги: залучити більш кваліфікований персонал, здійснити мобілізацію існуючих ресурсів;
- спільна робота над завданням економічного зростання та підвищення прозорості сприяють створенню нових робочих місць та залученню інвестицій краще, ніж фрагментарні дії окремих ОМС.

Досвід багатьох країн свідчить, що органи місцевого самоврядування (територіальні громади базового рівня) ніколи не є абсолютно самодостатніми, незалежно від їх площі та чисельності населення. У зв’язку з цим ММС є актуальною та інноваційною формою діяльності багатьох ОМС. ММС є логічним рішенням для нейтралізації наслідків нераціонального розподілу функцій та ресурсів між ОМС, недосконалої організації територіальної влади, адже воно:

- зменшує виробничі витрати та забезпечує заощадження коштів завдяки обсягам діяльності (збільшення кількості одиниць “продукції” по відношенню до виробничих витрат);
- посилює переговорні позиції відповідних органів місцевого самоврядування, зокрема, у питаннях збільшення кількості користувачів/отримувачів послуг;
- зменшує кількість осіб, які отримують послуги “за ціною нижче собівартості” (завдяки розширенню сфери дії);
- збільшує “власні” інвестиційні ресурси громад-учасниць (через об’єднання їх (обмежених) фінансових ресурсів);
- підвищує рівень довіри серед кредиторів та здатність залучати зовнішнє фінансування як від держави, так і від приватних партнерів (завдяки покращенню співвідношення між витратами та вигодами проєктів).

Відповідно до обраної організаційної моделі співробітництва ММС може мати наявні економічні, фінансові, соціальні ефекти (відсутність необхідності розширення інфраструктури, спільне використання коштів та муніципального майна, кращий ступінь використання техніки та обладнання, заощадження коштів через спільні закупки та їх більший обсяг, логістичні переваги через планування спільних транспортних маршрутів, залучення спеціалізованих кадрів для виконання певних робіт тощо).

Міжмуніципальне співробітництво можна визначити як відносини між двома або кількома органами місцевого самоврядування (громадами базового рівня місцевого самоврядування), які мають статус юридичних осіб та мають певну політичну, юридичну та фінансову автономію (відповідно до принципів Європейської хартії місцевого самоврядування). Разом з тим, можна відзначити наступні характеристики ММС:

- ММС – це два або декілька ОМС, які співпрацюють між собою;
- ОМС-партнери погоджуються спільно працювати та надавати певні ресурси для отримання обопільної користі, яка була б недосяжною у разі їх самостійної (ізольованої) діяльності;
- Спільні зусилля можуть стосуватися однієї або кількох галузей, які належать до визначеної компетенції ОМС. Законом може бути визначено, що певні функції ОМС не можуть бути предметом ММС (наприклад, функції, делеговані державою ОМС);
- Співробітництво має свою ціну для кожного з ОМС-партнерів: воно потребує зусиль, фінансування та спільного використання ресурсів (кадри, земля, обладнання, будівлі тощо);
- ММС є результатом усвідомленого рішення, а не лише механічним виконанням відповідних нормативних актів. Угода про співпрацю є добровільною, вона не нав'язується законом, хоча в деяких випадках закон може наполегливо рекомендувати або навіть спонукати муніципалітети до пошуку шляхів співпраці;
- Нові вигоди для ОМС-партнерів можуть бути різними, наприклад: створення ресурсів для надання послуг, які є недоступними для малих громад, заощадження витрат при наданні послуг, підвищення якості послуг, краща координація у плануванні майбутнього розвитку, ефективніша та прозоріша політика розвитку;
- Співробітництво не є фрагментарним – воно розраховано на певний період, а в більшості випадків обумовлюється постійною угодою без визначеної дати завершення терміну дії;
- Постійний трансфер повноважень органів місцевого самоврядування відсутній; муніципалітети зберігають непрямий контроль за рішеннями та послугами, які є результатом співробітництва.

Серед інших позитивних результатів ММС можна також виділити наступні:

- ММС може здійснювати позитивний вплив на практику менеджменту у відповідних муніципалітетах, тому що кожен партнер намагається переймати успішний практичний досвід інших учасників ММС;

- ММС може сприяти розвитку нової корпоративної культури, заснованої на співробітництві, що є особливо важливим, коли керівництво відповідних громад належить до різних політичних партій;
- Процес подачі спільних заявок до ЄС, Світового банку та інших організацій-донорів може допомогти виробленню необхідних інструментів для партнерської співпраці ОМС з іншими державними, приватними та громадськими організаціями;
- ММС може дати керівникам відповідних ОМС більше часу для того, щоб зосередитися на стратегічних завданнях, оскільки другорядні питання вирішуються завдяки ММС;
- ММС може знизити рівень корупції та підвищити прозорість у діяльності відповідних органів місцевого самоврядування;
- ММС може сприяти розвитку відчуття солідарності, що сприяє покращенню соціального клімату в суспільстві;
- ММС може створювати додаткові можливості для залучення громадських організацій та окремих громадян до розв'язання проблем місцевого значення.

Як вже зазначалось, розвиток ММС має сприяти покращенню якості послуг, що надаються громадянам органами місцевого самоврядування. Згадане покращення якості послуг можна досягти завдяки ефекту масштабу. Чим більша кількість громадян користується певними послугами або чим більш масштабними є ці послуги, тим нижчими є витрати, пов'язані з їх наданням. Якщо певна послуга надається для двох або більше муніципалітетів, кількість користувачів зростає, завдяки чому знижуються виробничі та інші витрати. Серед інших позитивних результатів ММС можна виділити формування привабливого інвестиційного клімату, посилення спроможності відповідних громад-учасниць щодо співпраці з міжнародними (донорськими) організаціями, інвесторами щодо залучення необхідних ресурсів для ефективної реалізації програм та проектів місцевого розвитку.

Необхідно також наголосити, що реалізація згаданої Стратегії реформування ДСНС сприятиме забезпеченню:

- належного рівня безпеки життєдіяльності населення, захисту суб'єктів господарювання і територій від загрози виникнення надзвичайних ситуацій;
- створення ефективної сучасної європейської системи запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та профілактики пожеж;
- удосконалення системи реагування на пожежі, надзвичайні ситуації та інші небезпечні події, скорочення часу прибуття пожежно-рятувальних підрозділів до місця виклику (до 10 хвилин у місті та до 20 хвилин у сільській місцевості);
- зменшення збитків національної економіки та населення у разі виникнення пожеж, надзвичайних ситуацій, небезпечних гідрометеорологічних явищ;
- створення оптимальної системи управління єдиною державною системою цивільного захисту та підвищення ефективності її функціонування.

Слід також зазначити, що кожен громадянин відповідно до Конституції України має право на захист свого життя і здоров'я від наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха, застосування зброї, а також на вимогу гарантованого забезпечення реалізації цього права від органів державної влади та місцевого самоврядування, керівників підприємств, організацій, установ незалежно від форм власності і підпорядкування.

Мешканці населених пунктів, віддалених від великих населених пунктів на десятки кілометрів, у випадку виникнення пожежі стають заручниками часу, який витрачає пожежний автомобіль на прибуття до місця призначення. Важливим напрямком вдосконалення системи реагування на пожежі та надзвичайні ситуації і, як результат, максимальне скорочення часу прибуття першого пожежно-рятувального підрозділу до місця події. Все це сприятиме реалізації важливих завдань, пов'язаних із порятунком життя та оселі громадян, що обумовлює необхідність утворення у населених пунктах місцевої пожежної охорони (команд) та залучення добровольців до ліквідації пожеж.

2. КРАЩІ ПРАКТИКИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ З ПИТАНЬ РОЗВИТКУ МПО

В Полтавській області накопичено неабиякий досвід успішної реалізації проектів розвитку МПО, зокрема на засадах міжмуніципального співробітництва. Успіх Полтавської області, насамперед, обумовлений такими факторами:

1. Сприятливе законодавче забезпечення на національному та регіональному рівнях (зокрема, Кодекс цивільного захисту України, Закон України *“Про співробітництво територіальних громад”*, Стратегія реформування ДСНС, Полтавська обласна програма розвитку місцевого самоврядування тощо), а також формування дієвої нормативно-правової бази з питань розвитку МПО на місцевому рівні.
2. Злагоджена та конструктивна співпраця Головного Управління ДСНС України у Полтавській області з відповідними органами державної влади та органами місцевого самоврядування Полтавської області, громадськими організаціями (зокрема, в рамках підписаного Меморандуму про співпрацю між ДСНС України та Полтавською обласною державною адміністрацією).
3. Пряме співфінансування проектів розвитку МПО за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів (зокрема, в рамках реалізації обласного конкурсу проектів розвитку територіальних громад Полтавської області).
4. Розробка комплексу нової навчально-методичної літератури з питань розвитку МПО (зокрема, посібника, навчальної програми, буклетів, брошур тощо).
5. Організація інноваційної системи навчання працівників МПО та членів добровільної пожежної охорони (зокрема, з використанням технологій дистанційного навчання).
6. Підготовка відповідної промо-продукції, проведення інформаційних та просвітницьких кампаній з метою інформування широких верств населення з питань МПО, забезпечення належного рівня взаємодії між владою та громадянами у сфері цивільного захисту.
7. Формування професійного пулу тренерів та експертів з питань розвитку МПО та ММС.
8. Налагодження якісно нового рівня співпраці з міжнародними донорськими організаціями, які займаються питаннями децентралізації, розвитку ММС та МПО.
9. Створення Асоціації місцевої та добровільної пожежної охорони – посередника та співорганізатора процесів створення та координації діяльності пожежно-рятувальних підрозділів місцевої та добровільної пожежної охорони, професійного експерта проектів розвитку МПО та ДПО.
10. Утворення та підтримка діяльності центрів компетенцій (ресурсних центрів) з питань ММС.
11. Утворення банку даних проектів МПО, їх поширення та популяризація.

2.1. Проект ММС “Оновлення життя місцевої пожежної охорони – запорука безпечної життєдіяльності сільських громад” (на базі с. Оболонь Семенівського району)

У реалізації даного проекту ММС беруть участь 11 територіальних громад, а саме: Горошинська, Погребняківська, Степанівська, Худоліївська, Наріжанська, Оболонська, Іванівська, Худоліївська, Криворудська, Жовтнева, Товстівська сільські ради Семенівського району. Площа цих одинадцяти сільських рад складає понад 60% усієї території Семенівського району.

Знаходиться Семенівський район у західній частині Полтавської області, він має суттєві перспективи у розвитку туристичної галузі. Найзначніші туристичні об'єкти розміщені у Посульській зоні району, сільські ради якої є учасниками цього проекту. Так, мальовничими куточками Семенівщини є села Погребняки, Оболонь, Наріжжя, де розташовані гідрологічні заказники – “Солоне”, “Гракове”, “Рогозів куток” та унікальний ландшафтний заказник загальнодержавного значення – Національний парк “Сулинський” площею 4.079 га. Кліматичні умови, густа мережа річок, численні водоймища у поєднанні з мальовничими краєвидами сприяють розвитку туристично-рекреаційної діяльності Семенівського району.

Одночасно надзвичайно важливим напрямом діяльності та завданням органів місцевої влади є збереження цього природного багатства, недопущення пожеж у лісах та плавнях, у громадському секторі, а у разі виникнення – оперативного на них реагування. На жаль, можливості нині діючої системи пожежної охорони є досить обмеженими. Пожежна техніка була придбана ще у 1975 році, з того моменту вона практично не відновлювалась. У зв'язку з цим тривожною є статистика останнього періоду. Так, протягом тільки 2014 року на території району зареєстровано 36 пожежних подій, загинуло у полум'ї 2 людей, завдано матеріальних збитків як господарствам, так і громадянам на загальну суму 1 млн. 263 тис. грн.

Разом з тим, сьогодні, в умовах недостатнього фінансування та руйнації бази районної пожежної охорони, створення структур пожежної охорони на базі сільських громад постає одним із найбільш актуальних питань розвитку пожежної справи та створення умов для безпечного життя громадян. Працюючи над підготовкою цього проекту ММС, ініціативна робоча група звернула увагу також на питання підвищення рівня профілактичної, освітньої роботи з населенням, працівниками підприємств, організацій, установ щодо недопущення пожежних випадків. Одночасно неупереджений аналіз існуючої ситуації свідчить про те, що понад 50% втрат та надзвичайних ситуацій спричинено відсутністю технічних можливостей у приборканні вогню, віддаленістю районної пожежної охорони від населених пунктів Посульської зони (громади-учасниці нового проекту ММС).

У рамках реалізації проекту, зокрема, успішно здійснено такі заходи: створення комісії з підготовки договору про співробітництво громад; створення робочої групи проекту; здійснення громадського обговорення проекту, проведення зборів громад щодо участі у спільному проекті; проведення тренінгів, семінарів з членами комісії та робочої групи щодо виконання заходів проекту; інформування членів територіальних громад про хід реалізації проекту, проведення зборів громад; розробка фінансових планів щодо формування джерел надходжень коштів для потреб пожежної охорони та її подальшого функціонування; придбання пожежного транспорту для обслуговування території громад; матеріально-технічне забезпечення діяльності структури – комунального підприємства; облаштування пожежної охорони, забезпечення необхідними матеріалами для її діяльності; забезпечення кваліфікованими кадрами структури пожежної охорони; створення наглядового комітету за якістю виконання робіт та здійснення заходів проекту; відповідне інформаційне забезпечення реалізації проекту тощо.

За сприяння Семенівської районної ради, Полтавської обласної державної адміністрації, Проектом “Реформа управління на сході України”, що виконується Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, після здійснення цих та інших заходів, передбачених чинним законодавством, у квітні 2015 року було проведено реєстрацію даного проекту ММС у Мінрегіоні України та внесено його до відповідного реєстру.

Основними результатами реалізації даного проекту ММС можна визначити наступні: оновлення муніципальної пожежної частини (шляхом об’єднання зусиль одинадцяти територіальних громад Семенівського району); розробка спільної міжмуніципальної стратегії розвитку пожежної охорони, ліквідації надзвичайних ситуацій; широка просвіта громадян, вироблення культури щодо охорони навколишнього середовища та поводження з вогнем; утворення нових робочих місць, формування у мешканців територіальних громад більшої впевненості щодо можливостей ефективного захисту свого життя, майна від пожеж.

29 вересня 2015 року за участю керівництва Полтавської обласної ради, Семенівської районної ради, Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Нижньосульського національного природного парку, проекту “Реформа управління на сході України”, що виконується Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, громад-учасниць проекту було презентовано оновлений гараж та нову пожежну машину, а також підведено підсумки реалізації згаданого проекту співробітництва територіальних громад у 2015 році. Одночасно під час реалізації проекту було збільшено його ціну у порівнянні до проектної пропозиції (613 000,00 грн. у порівнянні з 470 000,00 грн. у проектній пропозиції, у тому числі збільшення внеску проекту – 401 300,00 грн. у порівнянні із 300 000,00 грн. на початку), що обумовлено, на думку місцевих партнерів, збільшенням ціни на техніку та запчастини.

Громади Семенівського району та Семенівська районна рада стали переможцем Полтавського обласного конкурсу проектів місцевого розвитку (IV категорія, проекти співробітництва територіальних громад) та отримали 300 000,00 грн. із обласного бюджету на 2016 рік для продовження реалізації цього проекту ММС, зокрема прид-

бання аварійно-рятувальних інструментів, промислово-насосної помпи, облаштування свердловини, а також проведення інших засобів щодо забезпечення гасіння пожеж. Все це дає підстави говорити про сталість проекту ММС, в якому беруть участь 11 громад Семенівського району. Разом з тим, комплексне вирішення проблем профілактики та гасіння пожеж потребуватиме розробки окремої комплексної районної (міжмуніципальної) програми з цього питання, що має бути розроблена із урахуванням позитивного досвіду реалізації цього проекту ММС.

Поширення та пропаганда цих та інших кращих практик співробітництва територіальних громад є запорукою розширення географії ММС та забезпечення його успішної реалізації в усіх регіонах України.

2.2. Проект ММС “Відродження пожежної безпеки територіальних громад Семенівського, Глобинського та Хорольського районів як суттєвий фактор їх майбутнього”

В реалізації згаданого проекту ММС беруть участь наступні органи місцевого самоврядування: Василівська, Біляківська, Заїчинська, Очеретуватська сільські ради Семенівського району, Ялосовецька сільська рада Хорольського району, Землянківська сільська рада Глобинського району Полтавської області.

Необхідність підготовки цього проекту викликана вкрай складною ситуацією з матеріально-технічним забезпеченням згаданих громад щодо виконання робіт по боротьбі з пожежами.

Ліквідація наслідків надзвичайної ситуації – це проведення комплексу заходів, що включає аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи – є складовою частиною забезпечення реалізації прав громадян на захист життя, здоров'я і майна. Впровадження цього проекту ММС має створити умови для перспективного розвитку громад Семенівського, Глобинського та Хорольського районів, а також забезпечити захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна громад від надзвичайних ситуацій (подій), ефективного реагування на них.

Цей проект є логічним продовженням попереднього проекту щодо оновлення місцевої пожежної охорони на базі с. Оболонь Семенівського району, завдяки якому придбано пожежний автомобіль на базі ЗІЛ-131 з автоцистерною.

Одночасно слід зазначити, що на озброєнні ДПРП-8 (сmt. Семенівка) ДПРЗ-3 (м. Лубни) ГУ ДСНС України у Полтавській області, який здійснює протипожежний захист Василівської, Заїчинської, Біляківської та Очеретуватської громад знаходиться 2 пожежно-рятувальні автомобілі, які за всіма своїми параметрами є морально застарілими і використали свій моторесурс та термін експлуатації. Так, спеціальний пожежно-рятувальний автомобіль АЦ-40(131)137А був випущений у 1992 році, а АЦ-40(131)137А – у 1993 році. Аналогічна ситуація склалась по обслуговуванню громад Землянківської Глобинського району та Ялосовецької сільської ради Хорольського районів.

Згідно з наказом ДСНС України від 29.05.2013 № 358 “Про затвердження Норм табельної належності, витрат і термінів експлуатації пожежно-рятувального, технологічного і гаражного обладнання, інструменту, індивідуального озброєння та спорядження, ремонтно-експлуатаційних матеріалів підрозділів ДСНС України” в НОРМІ-1 передбачено, що термін експлуатації спеціальних пожежно-рятувальних автомобілів становить 10 років.

З метою забезпечення належного проведення ефективних першочергових робіт по ліквідації пожеж та різного роду надзвичайних подій та ситуацій на території вказаних громад трьох районів Полтавської області утворено спеціалізовану комунальну установу – Василівська місцева пожежна охорона, а також забезпечено належні матеріальні та інфраструктурні умови для її сталого розвитку (зокрема, шляхом утворення нової системи управління, оновлення обладнання, придбання нової пожежної техніки, підготовки проекту нового пожежного депо тощо).

Метою реалізації проекту є здійснення ряду важливих інформаційних, соціальних, організаційних, аналітичних заходів з питань утворення МПО на базі с. Василівка Семенівського району, розвиток нормативно-правової та методичної бази її діяльності, а також її належне матеріально-технічне забезпечення (в умовах реалізації реформи місцевого самоврядування та розвитку співробітництва територіальних громад).

Основними заходами в реалізації проекту ММС визначено наступні:

- утворення робочої групи проекту по підготовці договору про співробітництво громад;
- здійснення громадського обговорення проекту, проведення зборів громад щодо участі у спільному проекті;
- проведення тренінгів, семінарів з членами комісії та робочої групи щодо виконання заходів проекту;
- інформування членів територіальних громад про хід реалізації проекту, проведення зборів громад;
- розробка фінансових планів щодо формування джерел надходжень коштів для потреб пожежної охорони та її подальшого функціонування;
- розробка та впровадження нової нормативно-правової та методичної бази з питань діяльності МПО;
- придбання пожежного транспорту для обслуговування території громад, а також розвиток матеріальної бази МПО;
- утворення нової системи управління МПО;
- забезпечення кваліфікованими кадрами структури пожежної охорони;
- утворення наглядового комітету за якістю виконання робіт та здійснення заходів Проекту;
- підготовка та розробка будівельного проекту щодо утворення нового пожежного депо на базі с. Василівка;
- інформаційний супровід реалізації проекту.

Утворення нової комунальної установи – Василівської МПО, а також її належне матеріально-технічне обладнання (зокрема, придбання нової пожежної техніки, модернізації системи управління МПО, підготовка проекту на будівництво нового пожежного депо тощо) має забезпечити комплексне вирішення питання реагування на пожежі, інші надзвичайні ситуації на території громад трьох районів Полтавської області.

Відповідні органи місцевого самоврядування не тільки зможуть завдяки розвитку ММС заощадити кошти місцевих бюджетів, більш ефективно надавати послуги з питань цивільного захисту населення, але й значно зміцнити свою матеріально-технічну та інституційну базу. Має також зрости рівень довіри громадян до діяльності відповідних органів місцевого самоврядування.

Проект суттєво підсилить матеріально-технічну базу громад-учасниць проекту, а це, в свою чергу, на дасть змогу оперативно реагувати на гасіння пожеж та інші стихійні явища. Набуте майно проекту – власність громад-учасниць. Завдяки реалізації проекту формується важіль впливу, реагування на надзвичайні ситуації техногенного характеру, в першу чергу, це стосується пожеж. Без мобільної, матеріально забезпеченої місцевої пожежної частини виконання непередбачуваних завдань є неможливим.

Інноваційною рисою цього проекту ММС є те, що він має охопити територію визначених громад відразу трьох районів Полтавської області – Семенівського, Хорольського та Глобинського (з метою ефективного вирішення питань цивільного захисту населення та реагування на надзвичайні ситуації).

2.3. Проект ММС “Оновлене життя місцевої пожежної охорони – запорука безпечної життєдіяльності громад Шишацького району Полтавської області”

Шишацька об'єднана селищна територіальна громада нараховує понад 18 тисяч мешканців. До складу об'єднаної територіальної громади входять: 63 населених пункти, колишніх сільських рад – 11 (Баранівська, Великоперевізька, Великобузівська, Воскобійницька, Гоголівська, Жоржівська, Ковердинобалківська, Куйбишевська, Михайликівська, Пришибська, Сагайдацька). Площа території спроможної територіальної громади складає 608 кв. кілометрів.

Територіальна громада знаходиться на вододільному плато між річками Говтва і Псьол в середині Придніпровської Лівобережної низовини. Поверхня – слабо хвиляста рівнина, порізана балками та ярами, полого підвищена на північний схід до 170-190 метрів над рівнем моря. Рельєф відрізняється різноманітністю, наявністю добре виражених висот, стрімких схилів і рівних ділянок заплави, ярів та балок. Переважаючі ґрунти: темно-сірі суглинкові, лучні-суглинкова на міжбалочних пологих схилах.

Половина території громади – це антропогенні, окультурені ландшафти – рілля, населені пункти, шляхи, інженерні комунікації, ставки та інше. Мають місце, хоч і незначні за площею порушені території – кар'єри по видобутку сировини цегельного заводу, піщаних кар'єрів та місць дії зсувних процесів (в основному по лівому березі р. Псьол). На території району протікає річка Псьол загальною довжиною берегової лінії 36 км, русло річки Говтва заболочене. Площа земель зайнятих водними об'єктами становить 250 га. Площа сільсько-господарських угідь становить 55,706 тис. га.

По території громади проходить залізниця довжиною 8 км та автомобільні дороги державного значення, а саме: регіональна автодорога державного значення – Р-42 Лубни-Миргород-Опішня; територіальна автодорога державного значення – Т 1720 Шишаки – Поділ; територіальна автодорога державного значення – Т 1733 В.Перевіз – Балясне.

На території громади розташовано 19 потенційно небезпечних об'єктів, 4 об'єкти підвищеної небезпеки, 2 хімічно-небезпечні об'єкти, 13 котельень, магістральні газопроводи, трубопроводи газопромислового управління “Полтавагазвидобування” в кількості 5 шт., а також газопроводи високого (168 км), середнього (100,5 км) та низького (240,3 км) тиску. В зону підтоплення потрапляють також два населених пункта з площею підтоплення 0.5 кв. км.

Для вирішення проблеми з організацією пожежогашіння в сільській місцевості постановою Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 року №202 (на даний час втратила чинність) було затверджене Положення про місцеву пожежну охорону, яким передбачалося, що місцева пожежна охорона (далі – МПО) створюється органами виконавчої влади для забезпечення пожежної безпеки.

Необхідність створення та належного матеріально-технічного забезпечення підрозділів місцевої пожежної охорони, забезпечення їх підготовленими та кваліфікованими працівниками, організацію надійного радіозв'язку між ними та підрозділами ДСНС, ПСО для оперативного управління, виклику в разі необхідності медичної, енергетичної, газової служби чи допомоги іншого пожежного підрозділу підтверджують сухі статистичні дані, за якими, на превеликий жаль, стоїть втрачене людське життя, майно та будинки.

На сьогодні існують вимоги щодо радіусу обслуговування одним державним пожежно-рятувальним підрозділом, кількості та типу пожежних автомобілів для пожежного депо в населеному пункті в залежності від кількості населення з урахуванням державних будівельних норм, також встановлені нормативи прибуття державних пожежно-рятувальних підрозділів (частин) до місця виклику, які застосовуються для визначення місць розташування пожежних депо. Визначено, що нормативи прибуття державних пожежно-рятувальних підрозділів до місця виклику не повинні перевищувати: на території міст – 10 хвилин; у населених пунктах за межами міста – 20 хвилин. З урахуванням метеорологічних умов, сезонних особливостей та стану доріг нормативи прибуття можуть бути перевищені, але не більше ніж на 5 хвилин, що встановлює район виїзду державного пожежно-рятувального підрозділу практично в межах населеного пункту – місця його дислокації.

У селах, селищах, де немає пожежно-рятувальних підрозділів, сільські та селищні ради за погодженням з центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, мають утворювати пожежно-рятувальні підрозділи для забезпечення місцевої пожежної охорони. Отже, даною нормою встановлено обов'язок створення пожежної частини практично в кожному селі, селищі.

Якщо в населеному пункті, розташованому на відповідній території та з'єднаному з іншими населеними пунктами під'їзними шляхами загального користування, утворено пожежно-рятувальний підрозділ для забезпечення місцевої пожежної охорони, який здатний виконувати завдання за призначенням на території населених пунктів, де немає таких підрозділів, у відповідних місцевих бюджетах можуть передбачатися видатки на матеріально-технічне забезпечення таких підрозділів.

Отже, з урахуванням вищенаведеного, у Шишаках утворено підрозділ місцевої пожежної охорони (МПО) як комунальну організацію.

Основними завданнями згаданого проекту ММС визначено наступні:

1. Розвиток системи управління МПО у Шишацькому районі Полтавської області на засадах ММС;
2. Надання більш якісних послуг громадянам у сфері цивільного захисту та реагування на надзвичайні ситуації;
3. Створення умов для безпечної життєдіяльності населення Шишацького району Полтавської області;
4. Запровадження ефективної системи оперативного управління місцевою ланкою ЄДС ЦЗ на базі диспетчерської служби підрозділу місцевої пожежної охорони;
5. Забезпечення здійснення комплексу заходів (з питань методичного, нормативно-правового, матеріально-технічного, інформаційно-консультативного та іншого забезпечення) щодо модернізації та розвитку МПО у Шишацькому районі Полтавської області.

В рамках реалізації цього проекту співробітництва територіальних громад досягнуто наступні результати:

1. Підготовлено методологію та відповідний проект міжмуніципального співробітництва, а також отримано рішення Шишацької ОТГ та Ковалівської сільської ради про згоду на співробітництво. Згаданий проект ММС після проведення усіх необхідних процедур було внесено до державного реєстру проектів співробітництва територіальних громад.
2. Забезпечено розробку міжмуніципальної стратегії розвитку громад у Шишацькому районі.
3. Розроблено низку нових документів щодо забезпечення діяльності МПО смт. Шишаки в нових умовах децентралізації, зокрема на засадах ММС (мова йде, зокрема, про питання організації місцевої пожежної охорони (МПО), критерії для типів приміщень/їх розміщення; організації належної взаємодії з громадськістю; технічного оснащення місцевої пожежної охорони (МПО); утворення місцевої пожежної дружини як громадської організації; обрахунку витрат та підготовка бюджету на утримання місцевої пожежної охорони тощо).
4. Розроблено проектну документацію щодо будівництва “Центру громадської безпеки в с. Михайлики”, отримано позитивний експертний висновок.
5. Утворено нову оперативно-чергову (диспетчерську) службу МПО з функцією доведення сигналів управління, а також здійснено наступну роботу:
 - Проведення будівельно-ремонтних робіт для облаштування нового приміщення оперативно-чергової служби (диспетчерського пункту) та системи управління МПО;
 - Придбання та встановлення нового матеріально-технічного обладнання для розміщення нової оперативно-чергової служби (диспетчерського пункту) та системи управління МПО;

- Внесено зміни в штатний розпис місцевої пожежної охорони (додатково введено посади 4 диспетчерів та 4 пожежників).
- 6. З метою доведення сигналів управління підключено послугу “Хмарна АТС”, що представляє собою внутрішню корпоративну телефонію, яка замінює фізичну офісну міні-АТС. Замовником виступає Шишацька селищна рада, до внутрішньої телефонії підключені старостинські округи Шишацької ОТГ та структурні підрозділи, всього більше 20 абонентів.
- 7. Проведено спеціальне навчання працівників Місцевої пожежної охорони за програмою *“Спеціальної підготовки працівників місцевої пожежної охорони та членів добровільної пожежної охорони”*. Працівники МПО підвищили рівень знань за напрямками: охорона праці; пожежна тактика та тактика при ліквідації надзвичайних ситуацій; засоби зв’язку; пожежна профілактика; застосування засобів індивідуального захисту; психологічна підготовка.
- 8. Оновлено пожежну техніку та систему управління МПО в Шишацькому районі.

2.4. Проект ММС Рашівської, Лисівської, Харковоцької сільських рад Гадяцького району Полтавської області “Пожежна охорона – запорука профілактики виникнення пожеж”

У 2016 році Рашівською сільською радою спільно з іншими громадами Гадяцького району було розпочато проект ММС “Місцева пожежна охорона – запорука профілактики виникнення пожеж”. Цей проект був зареєстрований у Мінрегіоні (договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільних проєктів за № 65 від 14.12.2016 року), а також здобув підтримку Полтавської обласної ради, зокрема щодо придбання (за рахунок співфінансування коштів Полтавського обласного конкурсу проєктів місцевого розвитку) нового пожежного автомобіля.

Загальна площа території сільських рад, які беруть участь в реалізації проєкту ММС, становить біля 15 тис. га. Крім того, на території Рашівської, Лисівської, Харковоцької сільських рад більш захищеними буде 3,5 тис. населення.

На території згаданих сільських рад розміщено наступні підприємства, організації та установи: загальноосвітні школи – 2 (с. Рашівка, Лисівка); дитячі навчальні заклади – 3 (с. Рашівка, Лисівка, Харківці); Рашівський будинок-інтернат загального типу (с. Рашівка); сільські будинки культури – 3 (с. Рашівка, Лисівка, Харківці); відділення зв'язку – 3 (с. Рашівка, Лисівка, Харківці); побутокмбінат (с. Рашівка); Рашівська амбулаторія ЗПСМ; фельдшерський пункт (с. Лисівка); фельдшерський пункт (с. Харківці); Харківський РСПДПОПР (с. Рашівка); аптека (с. Рашівка,); ветлікарня (с. Рашівка).

З метою забезпечення належного проведення ефективних першочергових робіт на ліквідації пожеж та різного роду надзвичайних подій та ситуацій на території Рашівської, Лисівської, Харковоцької сільських рад в рамках реалізації проєкту ММС було забезпечено придбання засобів для гасіння пожеж та пожежно-рятувального обладнання для Рашівської місцевої пожежної охорони.

У 2017 році було розпочато реалізацію другого етапу проекту ММС, який передбачає придбання засобів для гасіння пожеж та пожежно-рятувального обладнання для Рашівської місцевої пожежної охорони, а також підготовку до будівництва нового пожежного депо (центру громадської безпеки). У зв'язку з цим, було забезпечено придбання технічних засобів, засобів зв'язку та оповіщення, засобів пожежогасіння та захисту особового складу, а також розробки відповідних рекомендацій, нормативно-правової та методичної бази, проведення навчальних заходів з питань діяльності МПО. Так, мотопомпа забезпечує транспортування вогнегас-

ної речовини (води) безпосередньо до місця пожежі та застосовується для ліквідації наслідків повені та паводків. Аварійно-рятувальний інструмент найчастіше застосовується під час ліквідації дорожньо-транспортної пригоди, а саме деблокування потерпілого внаслідок пригоди. Бензиновий генератор забезпечує автономне електроживлення на місці події.

На сьогодні забезпечено наступні результати від реалізації згаданого проекту ММС:

- придбано засоби для гасіння пожеж та пожежно-рятувальне обладнання;
- створено умови для забезпечення захисту людей, матеріальних цінностей та довкілля від впливу небезпечних факторів пожежі, надзвичайної події чи ситуації;
- забезпечено зміцнення інфраструктурної спроможності громад, умови їх сталого розвитку;
- покращено матеріально-технічне забезпечення Рашівської місцевої пожежної охорони та забезпечено придбання засобів для гасіння пожеж та пожежно-рятувального обладнання, що підвищить захист населення, матеріальних цінностей та довкілля від впливу небезпечних факторів пожежі, надзвичайної події чи ситуації;
- організовано та проведено навчання працівників пожежної охорони, що надасть можливість підвищити захист населення від пожеж та надзвичайних ситуацій.

2.5. Проект ММС Петрівсько-Роменської, Березово-луцької, Ручківської та Середняківської сільських рад Гадяцького району Полтавської області “Надійний захист від пожеж та ліквідація надзвичайних ситуацій”

У 2017 році Петрівсько-Роменська, Березово-луцька, Ручківська та Середняківська сільські ради Гадяцького району Полтавської області розпочали проект ММС *“Надійний захист від пожеж та ліквідація надзвичайних ситуацій”*.

Реалізація проекту ММС дасть можливість забезпечити захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна згаданих територіальних громад від надзвичайних ситуацій, а також забезпечити ефективне реагування на них.

В Петрівсько-Роменській місцевій пожежній охороні, яка створена на базі Петрівсько-Роменської сільської ради використовується один спеціальний пожежний автомобіль 1991 року випуску, який за всіма своїми параметрами є морально застарілим і використав свій моторесурс та термін експлуатації.

Всі заходи проекту ММС відповідають Державній та регіональній Стратегії розвитку на період до 2020 року, а також Стратегії реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.01.2017 року №61-р.

З метою забезпечення належного проведення ефективних першочергових робіт на ліквідації пожеж та різного роду надзвичайних подій та ситуацій на території вказаних громад Гадяцького району Полтавської області пропонується оновити спеціалізовану комунальну організацію – Петрівсько-Роменська місцева пожежна охорона, забезпечити належні матеріальні та інфраструктурні умови її розвитку (зокрема, шляхом утворення нової системи управління, оновлення обладнання, придбання нової пожежної техніки, підготовки проекту нового пожежного депо тощо).

Метою реалізації проекту є здійснення ряду важливих інформаційних, соціальних, організаційних, аналітичних заходів з питань утворення МПО на базі с. Петрівка-Роменська Гадяцького району, розвиток нормативно-правової та методичної бази її діяльності, а також її належне матеріально-технічне забезпечення (в умовах реалізації реформи місцевого самоврядування та розвитку співробітництва територіальних громад).

Основними заходами в реалізації цього проекту визначено наступні:

- утворення робочої групи Проекту по підготовці договору про співробітництво громад;
- здійснення громадського обговорення Проекту, проведення зборів громад щодо участі у спільному Проекті;
- проведення тренінгів, семінарів з членами комісії та робочої групи щодо виконання заходів Проекту;
- інформування членів територіальних громад про хід реалізації Проекту, проведення зборів громад;
- розробка фінансових планів щодо формування джерел надходжень коштів для потреб пожежної охорони та її подальшого функціонування;
- розробка та впровадження нової нормативно-правової та методичної бази діяльності МПО;
- придбання пожежного транспорту для обслуговування території громад, а також розвиток матеріальної бази МПО;
- утворення нової системи управління МПО;
- забезпечення кваліфікованими кадрами структури місцевої пожежної охорони;
- утворення наглядового комітету за якістю виконання робіт та здійснення заходів Проекту;
- підготовка та розробка будівельного проекту щодо утворення нового пожежного депо на базі с. Петрівка-Роменська;
- просвітницька кампанія, підготовка промо-продукції, інформаційний супровід реалізації проекту ММС.

Згаданий проект ММС став переможцем Полтавського обласного конкурсу проектів місцевого розвитку, а також здобув підтримку проекту “Реформа управління на сході України”, що виконується Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH. Згаданий проект ММС було також зареєстровано в установленому порядку в Мінрегіоні та внесено в державний реєстр проектів співробітництва територіальних громад за №103.

Оновлення комунальної організації – Петрівсько-Роменської МПО, а також її належне матеріально-технічне забезпечення (зокрема, придбання нової пожежної техніки, модернізації системи управління МПО, підготовку проекту на будівництво нового пожежного депо тощо) має забезпечити комплексне вирішення питання реагування на пожежі, інші надзвичайні ситуації на території визначених громад Полтавської області.

Відповідні органи місцевого самоврядування не тільки зможуть завдяки розвитку ММС заощадити кошти місцевих бюджетів, більш ефективно надавати послуги з питань цивільного захисту населення, але й значно зміцнити свою матеріально-технічну та інституційну базу. Одночасно має також зрости рівень довіри громадян до діяльності відповідних органів місцевого самоврядування.

2.6. Проект ММС Мартинівської, Бобрицької та Вельбівської сільських рад Гадяцького району Полтавської області “Створення місцевої пожежної охорони у с. Мартинівка”

У 2017 році Мартинівська, Бобрицька та Вельбівська сільські ради Гадяцького району Полтавської області розпочали проект ММС “Створення місцевої пожежної охорони”.

З метою забезпечення належного проведення ефективних першочергових робіт на ліквідації пожеж та різного роду надзвичайних подій та ситуацій на території вказаних громад Гадяцького району Полтавської області утворено спеціалізовану комунальну установу – Мартинівська місцева пожежна охорона, забезпечено належні матеріальне та інфраструктурні умови її розвитку (зокрема, шляхом утворення нової системи управління, оновлення обладнання, підготовки проекту нового пожежного депо, розробка низки нормативно-правових актів, інформаційно-аналітичних документів тощо).

Метою реалізації проекту є здійснення ряду важливих інформаційних, соціальних, організаційних, аналітичних заходів з питань утворення МПО на базі с. Мартинівка Гадяцького району, розвиток нормативно-правової та методичної бази її діяльності, а також її належне матеріально-технічне забезпечення (в умовах реалізації реформи місцевого самоврядування та розвитку співробітництва територіальних громад).

Основними заходами реалізації згаданого проекту ММС визначено наступні:

- утворення робочої групи Проекту по підготовці договору про співробітництво громад;
- здійснення громадського обговорення Проекту, проведення зборів громад щодо участі у спільному Проекті;
- проведення тренінгів, семінарів з членами комісії та робочої групи щодо виконання заходів Проекту;

- інформування членів територіальних громад про хід реалізації Проекту, проведення зборів громад;
- розробка фінансових планів щодо формування джерел надходжень коштів для потреб пожежної охорони та її подальшого функціонування;
- розробка та впровадження нової нормативно-правової та методичної бази з питань діяльності МПО;
- придбання відповідного обладнання, а також розвиток матеріальної бази МПО;
- утворення нової системи управління МПО;
- забезпечення кваліфікованими кадрами структури пожежної охорони;
- утворення наглядового комітету за якістю виконання робіт та здійснення заходів Проекту;
- розробка та впровадження оновленої навчальної програми для представників МПО;
- підготовка інформаційно-аналітичних та інших (промо) матеріалів з питань розвитку МПО.

За сприяння проекту “Реформа управління на сході України”, що виконується Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, підготовлено будівельний проект нового пожежного депо. Згаданий проект ММС було також зареєстровано в установленому порядку в Мінрегіоні та внесено в державний реєстр проектів співробітництва територіальних громад.

2.7. Проект ММС Краснолуцької, Римарівської, Сватківської, Малопобиванської, Гречанівської та Книшівської сільських рад Гадяцького району Полтавської області “Створення місцевої пожежної охорони у с. Красна Лука”

Проект міжмуніципального співробітництва “Створення місцевої пожежної охорони” було ініційовано Краснолуцькою сільською радою. На сьогодні він реалізується у співпраці з Римарівською, Сватківською, Малопобиванською, Гречанівською та Книшівською сільськими радами Гадяцького району Полтавської області. Договір ММС зареєстровано в установленому законом порядку, внесено до державного реєстру проектів ММС та розміщено на офіційному сайті Мінрегіону під № 102 як договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту “Створення місцевої пожежної охорони”.

Разом з тим, відповідно до рішення Краснолуцької сільської ради двадцять шостої сесії сьомого скликання від 16.08.2017 “Про утворення Комунальної організації “Місцева пожежна охорона Краснолуцької сільської ради” було створено комунальну організацію “Місцева пожежна охорона Краснолуцької сільської ради”. Дана організація буде утримуватись за рахунок коштів бюджету Краснолуцької, Сватківської, Римарівської, Гречанівської, Малопобиванської, Книшівської сільських рад.

Саме утворення цього підрозділу місцевої пожежної охорони на території вищезазначених сільських рад (найбільших за площею та кількістю населення у районі) забезпечить у стислі терміни можливість реагувати на надзвичайні ситуації та пожежі у сільських населених пунктах, де об'єкти пожежної охорони взагалі відсутні.

Так, наприклад, середня віддаленість від м. Гадяч (де знаходиться пожежна частина) до населених пунктів Краснолуцької сільської ради становить 10 км, до Римарівської сільської ради – 20 км, до Сватківської сільської ради – 23 км, до Малолюбіванської сільської ради – 20 км, до Гречанівської сільської ради – 27 км, до Книшівської сільської ради – 20 км. Ці відстані значно перевищують нормативний час прибуття пожежно-рятувальних підрозділів до місця виклику.

На сьогодні також закінчується проведення ремонтно-будівельних робіт приміщення МПО у с. Красна Лука. Планується також утворення двох відокремлених (структурних) підрозділів від Краснолуцької МПО з дислокацією на території Книшівської та Великобудичанської сільських рад, які також беруть участь в реалізації згаданого проекту ММС.

2.8. Проекти ММС територіальних громад Новосанжарського району з питань розвитку МПО

У 2017 році у Новосанжарському районі розпочато комплексну роботу щодо розбудови та розвитку місцевої пожежної охорони на засадах міжмуніципального співробітництва (ММС).

Так, Нехворощанська, Соколовобалківська, Шедеївська, Маячківська, Лівенська сільські ради ініціювали реалізацію проекту ММС *“Оновлене життя місцевої пожежної охорони – запорука безпечної життєдіяльності громад”*. У жовтні 2017 року відповідний договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту було зареєстровано в Мінрегіоні та внесено у державний реєстр за номером 105.

Одночасно Малоперещанська, Пологівська, Старосанжарська, Писарівська сільські ради ініціювали реалізацію проекту ММС *“Об’єднання центру безпеки”*. Відповідний договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту було зареєстровано в Мінрегіоні у жовтні 2017 року та внесено у державний реєстр за номером 106.

Драбинівська, Крутобалківська, Богданівська, Кустолівська, Голуциногреблівська, Сухомаячківська сільські ради Новосанжарського району ініціювали реалізацію проекту ММС *“Оновлене життя місцевої пожежної охорони – запорука безпечної життєдіяльності громад”*. Відповідний договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту зареєстровано в Мінрегіоні у жовтні 2017 року та внесено у державний реєстр за номером 107.

У 2018 році Малокобелячківська, Новосанжарська, Великокобелячківська, Зачепилівська, Кунцевська, Лелюхівська, Полузирівська та інші сільські ради Новосанжарського району виступили з ініціативою започаткування нового проекту ММС з питань розвитку місцевої пожежної охорони. На сьогодні згаданий проект проходить стадію узгодження з відповідними органами місцевого самоврядування.

Слід також зазначити, що результатом упровадження згаданих проєктів ММС стане розбудова сучасної та дієвої системи МПО на усій території Новосанжарського району, що буде здатна оперативно реагувати на надзвичайні ситуації та надавати якісні послуги громадянам.

3. ОБЛАСНИЙ КОНКУРС ПРОЕКТІВ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ МПО

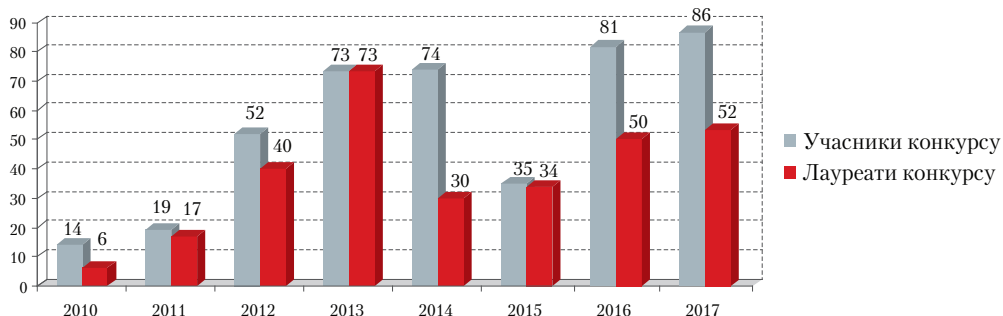
Полтавська обласна рада стала однією з перших в Україні щодо впровадження обласного конкурсу проектів розвитку територіальних громад, головною ідеєю якого є створення інформаційного банку інноваційних ідей та впровадження їх у практику діяльності органів місцевого самоврядування.

Громада, усвідомлюючи відповідальність за своє майбутнє, вимушена долучитись до процесу управління в тому числі і через проектну діяльність. Потужним поштовхом до соціалізації громади у даному напрямі є відсутність фінансових ресурсів у бюджеті, а відтак зменшення можливостей підтримки населених пунктів з боку держави.

Проектний менеджмент стає вкрай актуальною складовою діяльності органів місцевого самоврядування, що у новому форматі вимушені будуть підвищити ефективність та результативність своєї роботи, нести відповідальність перед громадою за якість суспільного життя на відповідній території.

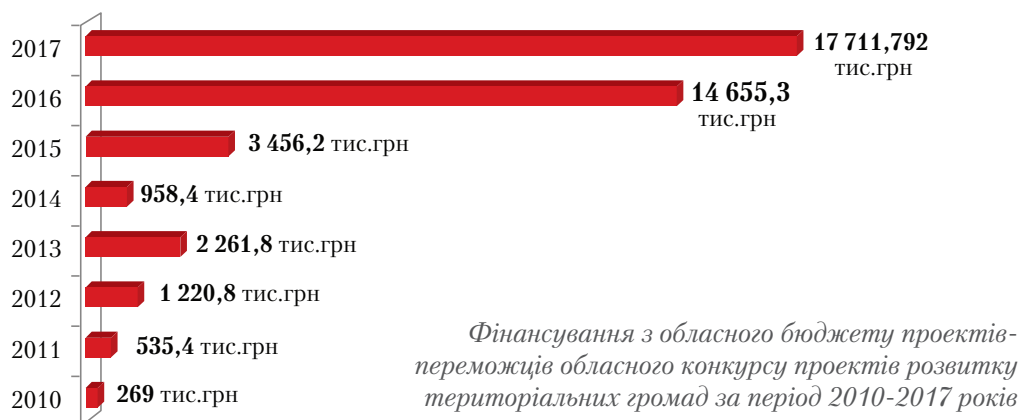
Отже головними очікуваними результатами конкурсу є підвищення соціальної активності в територіальних громадах, поліпшення співпраці обласної ради з територіальними громадами щодо вивчення проблем розвитку територій та визначення шляхів їхнього вирішення; розвиток співпраці органів місцевого самоврядування, громадських організацій, суб'єктів підприємницької діяльності у реалізації перспективних проектів розвитку територій; узагальнення та поширення досвіду роботи органів місцевого самоврядування, спрямованої на розв'язання проблем розвитку територіальних громад, удосконалення інформаційної політики у питаннях розвитку місцевого самоврядування.

Починаючи з 2010 року, Полтавська обласна рада визначила переможцями 302 проекти, які було подано органами місцевого самоврядування з усіх районів області.

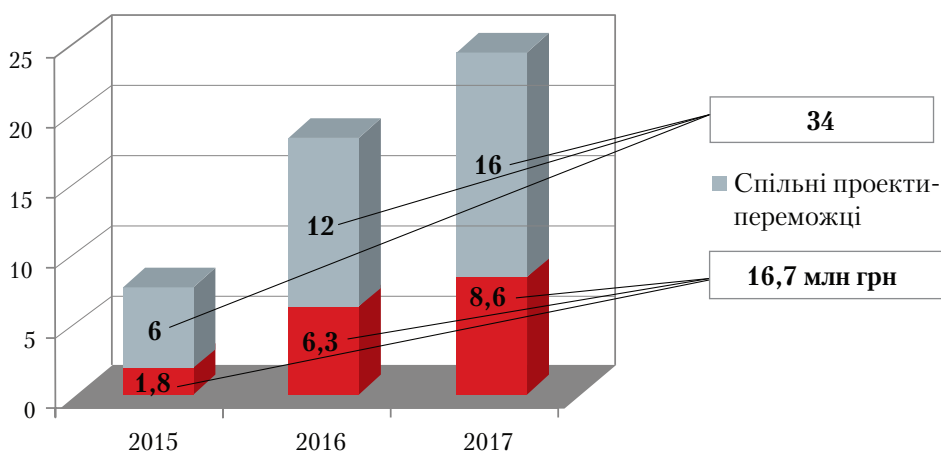

Кількість учасників та переможців обласного конкурсу проектів розвитку територіальних громад за період 2010-2017 років

Протягом восьми років на проекти з питань впровадження енергозберігаючих та енергоефективних технологій на об'єктах соціальної сфери, поліпшення соціальної інфраструктури населених пунктів, охорони навколишнього природного середовища, розвитку спортивної та туристичної інфраструктури населених пунктів тощо виділено з обласного бюджету понад 41 млн. грн.

Цікавою новацією проведення конкурсу стало започаткування з 2015 року четвертої категорії учасників конкурсу – спільних проектів територіальних громад. Співробітництво територіальних громад розглядається як дієвий інструмент муніципальної консолідації та покращення якості послуг, що надаються органами місцевого самоврядування. Сьогодні в умовах реалізації реформи місцевого самоврядування співробітництво територіальних громад має особливе значення для формування майбутніх громад, яким законодавчо надане право об'єднувати на договірній основі свої зусилля та фінансові ресурси для вирішення спільних проблем розвитку.

Фінансування з обласного бюджету спільних проектів-переможців обласного конкурсу проектів розвитку територіальних громад за період 2015-2017 років

34 проекти співробітництва стали переможцями конкурсу та отримали співфінсування з обласного бюджету понад 16 млн грн. До їх впровадження залучені громади з 20 районів Полтавської області. Більшість з них мають офіційно зареєстровані проекти співробітництва територіальних громад. Найбільш популярною на сьогодні сферою для реалізації спільних проектів територіальних громад в рамках конкурсу є питання житлово-комунального господарства, у тому числі поводження з твердими побутовими відходами. Серед інших напрямів, де реалізуються проекти співробітництва територіальних громад, слід виділити медицину, пожежну охорону, освіту, ремонт доріг тощо.

Для підтримки розвитку співробітництва територіальних громад в рамках конкурсу активно використовуються також кошти міжнародної технічної та фінансової допомоги. Гарним прикладом є багаторічний досвід співпраці органів місцевого самоврядування Полтавської області з проектом **“Реформа управління на сході України”**, що виконується **Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH**. Згаданий проект має високі результати з питань розвитку міжмуніципального співробітництва, підвищення якості адміністративних послуг, реалізації навчальних заходів тощо.

Слід також зазначити, що регіональну політику Полтавської області в сфері розвитку проектів співробітництва територіальних громад визнано на загальнодержавному рівні, про що свідчить спеціальна відзнака Полтавської обласної ради від Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України за кращі **“Практики розвитку регіонів та громад, засновані на власних стратегіях та ресурсах”** у 2017 році.

Для проведення конкурсу розпорядженням голови обласної ради створюється рада конкурсу, яка виконує функції конкурсної комісії. Рада конкурсу є органом, який здійснює загальне керівництво організацією та проведенням конкурсу.

До ради конкурсу входять депутати обласної ради (не менше половини складу), представники органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, громадських організацій (за згодою). Персональний склад ради конкурсу затверджується головою обласної ради.

Рада конкурсу:

- затверджує порядок проведення конкурсу;
- контролює дотримання даного Положення та виконання порядку проведення конкурсу;
- визначає та рекомендує для наступного затвердження на сесії обласної ради обсяги фінансування з обласного бюджету проектів-переможців конкурсу;
- проводить конкурс;
- визначає переможців конкурсу.

Рішення ради конкурсу приймається більшістю голосів членів ради конкурсу та оформляється протоколом. Координація роботи та організаційно-технічні заходи щодо підготовки та проведення конкурсу покладаються на виконавчий апарат обласної ради. Для експертної оцінки проектів створюється експертна група, яка визначає проекти, що допускаються на розгляд ради конкурсу.

У ході проведення конкурсу проектів рада конкурсу враховує наступні питання: соціальна значимість проекту; наявність чіткого плану і механізмів розв'язання існуючих проблем та досвід органів місцевого самоврядування щодо їхнього розв'язання; наявність якісних та кількісних критеріїв оцінки успішності реалізації відповідного проекту, фінансово-економічних показників, які повинні бути досягнуті шляхом реалізації проекту; обґрунтованість вартості реалізації відповідного проекту.

Підставою для проведення конкурсу є розпорядження голови обласної ради. Офіційне повідомлення про оголошення конкурсу публікується на веб-сайті Полтавської обласної ради. Кінцевим строком подання в обласну раду проектів для участі у конкурсі є 1 вересня поточного року. Протягом 45 календарних днів експертна група готує висновки для ради конкурсу. Презентація проектів на засіданні ради конкурсу відбувається публічно за участю розробників проектів та представників засобів масової інформації. Рішення ради конкурсу є підставою для оголошення результатів конкурсу. Інформація про результати конкурсу оприлюднюється на веб-сайті обласної ради.

Основні напрями, за якими розробляються проекти, визначаються радою конкурсу та вказуються під час офіційного оголошення конкурсу у розпорядженні голови обласної ради.

У 2018 році визначено наступні напрями реалізації конкурсу:

впровадження нових інформаційних технологій та інших сучасних технологій муніципального менеджменту

покращення управління твердими побутовими відходами та охорона навколишнього природного середовища

розвиток місцевої пожежної охорони, центрів безпеки громади

покращення системи надання адміністративних та муніципальних послуг, розвиток центрів надання адміністративних послуг

впровадження інноваційних енергоефективних технологій на об'єктах соціальної інфраструктури (технологій використання відновлювальних джерел енергії та енергоефективного обладнання)

розвиток туристичної сфери

Одночасно визначено наступні категорії проектів співробітництва територіальних громад:

Перша категорія
проекти сільських рад
Друга категорія
проекти селищних рад та міських рад міст районного значення
Третя категорія
проекти районних рад, міських рад міст обласного значення та об'єднаних територіальних громад
Четверта категорія
спільні проекти територіальних громад сіл, селищ, міст, районних рад та об'єднаних територіальних громад

Від кожного учасника конкурсу приймається лише одна проектна заявка.

Обсяги співфінансування проектів-переможців конкурсу з обласного бюджету по категоріям учасників на кожен конкурсний рік визначає рада конкурсу. Відповідна інформація вказується у розпорядженні голови обласної ради про оголошення конкурсу.

Видатки обласного бюджету складають 50% від вартості проекту.

У 2018 р.:

для першої категорії	для третьої категорії
не більше 200 тис. грн.	не більше 600 тис. грн.
для другої категорії	для четвертої категорії
не більше 300 тис. грн.	не більше 800 тис. грн.

Обов'язковою умовою є співфінансування проектів з відповідних бюджетів (сільських, селищних, міських рад міст районного та обласного значення, районних рад, об'єднаних територіальних громад) та участь у числі партнерів реалізації проекту громадської організації, зареєстрованої в установленому законом порядку. Участь партнерських організацій у співфінансуванні проекту повинна складати 5% (або більше) від вартості проекту.

Кошти обласного бюджету виділяються одночасно, або після виділення коштів місцевих бюджетів та партнерських організацій. Відповідні обсяги співфінансування з обласного та місцевих бюджетів передбачаються на наступний рік після конкурсного.

Основні напрями, за якими розробляються проекти, визначаються радою конкурсу та вказуються під час офіційного оголошення конкурсу у розпорядженні голови обласної ради, яке розміщується на офіційному сайті Полтавської обласної ради (<http://oblrada.pl.ua/>).

Зміст проекту повинен відповідати визначеним напрямам конкурсу; містити організаційно-технічні заходи, виконання яких впливає на поліпшення життєдіяльності певної територіальної громади; передбачати безпосередню участь жителів у реалізації проекту.

Як вже було зазначено, підтримка розвитку місцевої пожежної охорони є одним із пріоритетних напрямів подальшої реалізації конкурсу.

4. АСОЦІАЦІЯ МІСЦЕВОЇ ТА ДОБРОВІЛЬНОЇ ПОЖЕЖНОЇ ОХОРОНИ

Подальший розвиток місцевої пожежної охорони є можливим лише за умови належного інституційного забезпечення цього процесу, налагодження дієвого рівня взаємодії між владою та громадянами.

У зв'язку з цим, гарним прикладом є утворення у 2017 році громадської спілки **“Асоціація місцевої та добровільної пожежної охорони”** (далі – Спілка), засновниками якої виступили громадські організації **“Рахівська добровільна пожежна охорона”** та **“Асоціація цивільного захисту”**.

Спілка є добровільним об'єднанням фізичних осіб та юридичних осіб приватного права у тому числі громадських об'єднань зі статусом юридичної особи, створеним для здійснення та захисту прав і свобод людини та громадянина, задоволення суспільних, зокрема, економічних, соціальних, культурних, безпекових, освітніх та інших інтересів своїх членів та/або інших осіб.

Спілка у своїй діяльності керується чинним законодавством України та своїм Статутом. Правовою основою діяльності Спілки є також регламентні документи та рішення загального характеру, що приймаються Спілкою у межах її статутних повноважень і є обов'язковими для всіх членів. Спілка є непідприємницьким товариством, метою діяльності якої не є одержання прибутку, вона вільна у виборі напрямків своєї діяльності та діє на засадах добровільності, самоврядності, вільного вибору території діяльності, рівності перед законом, відсутності майнового інтересу її членів (учасників), прозорості, відкритості та публічності.

Діяльність Спілки має суспільний характер, що проявляється у її взаємодії з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, органами та підрозділами Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС України, пожежно-рятувальними підрозділами відомчої, місцевої та добровільної пожежної охорони, аварійно-рятувальними службами та підрозділами різного підпорядкування, добровільними протипожежними об'єднаннями, підприємствами, установами, організаціями різних форм власності, встановленні партнерських відносин з іншими громадськими організаціями, спілками, рухами, фондами, іншими установами, зареєстрованими в Україні чи за її межами, громадянами України, іноземцями та/або особами без громадянства.

Для досягнення своєї мети та виконання статутних завдань Спілка у встановленому чинним законодавством порядку має право:

- здійснювати будь-яку не заборонену законом діяльність, яка необхідна для виконання своїх статутних завдань;
- виступати учасником цивільно – правових відносин, набувати майнові і немайнові права та обов'язки;

- представляти і захищати свої законні інтереси та законні інтереси своїх членів чи інших осіб у будь-яких органах державної влади, в тому числі судах, правоохоронних органах, у органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях усіх форм власності та підпорядкування, громадських об'єднань, міжнародних та закордонних організаціях та установах;
- вільно поширювати інформацію про свою діяльність, пропагувати свою мету (цілі);
- ідейно, організаційно та матеріально підтримувати інші об'єднання громадян, підрозділи місцевої та добровільної пожежної охорони, надавати допомогу та сприяти в їх створенні та веденні їх діяльності;
- розповсюджувати інформацію, пропагувати свої цілі та ідеї; публікувати наукові та методичні результати діяльності Спілки; проводити інформаційно-роз'яснювальну роботу;
- одержувати у порядку, визначеному законом, публічну інформацію, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації;
- брати участь в організації і фінансуванні, а також самостійно проводити конференції, семінари, змагання, лекторії, круглі столи, консультації, творчі заходи, турніри, конкурси та інші заходи, пов'язані зі статутною діяльністю Спілки, із залученням представників громадськості, органів державної влади та місцевого самоврядування, експертів із різних галузей суспільного життя, у т.ч. міжнародних;
- отримувати допомогу у вигляді коштів або майна, що надходить безоплатно у вигляді членських внесків, безповоротної фінансової допомоги, пожертв, грантів та самостійно вирішувати питання про їх використання;
- здійснювати в порядку, передбаченому чинним законодавством, необхідну підприємницьку діяльність безпосередньо або через створення в порядку, передбаченому законом, юридичних осіб (товариств, підприємств), якщо така діяльність відповідає меті (цілям) Спілки та сприяє її досягненню;
- звертатися у порядку, визначеному законом, до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб з пропозиціями (зауваженнями), заявами (клопотаннями), скаргами;
- одержувати у порядку, визначеному законом, необхідну для реалізації своєї мети і завдань публічну інформацію, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації;
- брати участь у порядку, визначеному законодавством, у розробленні проектів нормативно-правових актів, що видаються органами державної влади, органами місцевого самоврядування і стосуються сфери діяльності громадського об'єднання та важливих питань державного і суспільного життя;

- брати участь у порядку, визначеному законодавством, у роботі консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, що утворюються органами державної влади чи органами місцевого самоврядування для проведення консультацій з громадськими об'єднаннями та підготовки рекомендацій з питань, що стосуються сфери їхньої діяльності;
- підтримувати прямі міжнародні контакти з організаціями громадян інших країн, укладати відповідні угоди та брати участь у міжнародних заходах з питань діяльності Спілки, що не суперечать міжнародним зобов'язанням України;
- засновувати з метою досягнення статутної мети засоби масової інформації;
- створювати та реалізувати різноманітні проекти, запроваджувати програми;
- на добровільних засадах брати участь або засновувати громадські спілки тощо, у тому числі міжнародні, укладати угоди про співробітництво і взаємодопомогу;
- одержувати на умовах оренди або тимчасового безкоштовного користування будівлі, обладнання, транспортні засоби та інше майно, що необхідне для здійснення статутних завдань Спілки;
- відкривати рахунки у національній та іноземній валютах в установах банків;
- засновувати нагороди з метою відзнаки членів Спілки та її партнерів;
- користуватися іншими правами, передбаченими законодавством України.

Метою (ціллю) діяльності Спілки є об'єднання юридичних осіб приватного права, в тому числі об'єднань громадян зі статусом юридичної особи, працівників місцевої пожежної охорони, інших фізичних осіб для сприяння, надання допомоги та участі у вирішенні завдань у сфері пожежної та техногенної безпеки, охорони життя та здоров'я людей, власності від пожеж, боротьби з пожежами, іншими надзвичайними ситуаціями та їх наслідками, формування суспільної свідомості і громадянської позиції населення у сфері пожежної та техногенної безпеки, сприяння органам державної влади та місцевого самоврядування в організації та здійсненні заходів у сфері пожежної та техногенної безпеки, створенні та забезпеченні діяльності пожежно-рятувальних підрозділів місцевої пожежної охорони, сприяння та надання допомоги територіальним громадам у створенні та забезпеченні діяльності добровільної пожежної охорони, координація діяльності членів Спілки у здійсненні цієї діяльності.

Основними напрямками діяльності Спілки визначено наступні:

- сприяння зміцненню пожежної та техногенної безпеки в Україні, розвитку рятувальної справи;
- сприяння органам державної влади, органам місцевого самоврядування, а також організаціям та установам, які здійснюють державну політику у сфері пожежної безпеки та подоланні надзвичайних ситуацій та їх наслідків у забезпеченні пожежної, техногенної та іншої безпеки, здійснення такої діяльності шляхом залучення членів Спілки;

- сприяння органам державної влади, органам місцевого самоврядування, а також організаціям, установам та підприємствам в організації та здійсненні навчання населення правилам пожежної безпеки в побуті, персоналу підприємств та організацій на виробництві та робочих місцях, здійснення такої діяльності шляхом залучення членів Спілки;
- розповсюдження пожежно-технічних знань;
- сприяння навчальним та дошкільним закладам у протипожежному навчанні та вихованні дітей, популяризації серед молоді пожежної справи та основ безпеки життєдіяльності;
- сприяння органам державної влади, органам місцевого самоврядування, а також організаціям, установам та підприємствам в організації залучення населення до участі у добровільній діяльності по охороні життя та здоров'я людей, державної, колективної та приватної власності громадян від пожеж, техногенних та екологічних катастроф;
- задоволення, захист та реалізація членами Спілки своїх законних прав і свобод, спільних соціальних, наукових, культурних, творчих інтересів;
- дослідження, візуалізація та розповсюдження кращих практик та “історій успіху” впровадження в життя програм та проектів місцевого та регіонального розвитку територіальних громад, пов'язаних із забезпеченням пожежної та техногенної безпеки, спрямованих на розвиток та підтримання місцевої та добровільної пожежної охорони, рятувальної справи;
- об'єднання експертів з різних сфер з метою створення єдиного інформаційного простору, формування спільноти практики, поширення передового досвіду, здобутків та інших напрацювань Спілки;
- координація та спрямування діяльності членів Спілки для досягнення мети (цілей) діяльності Спілки.

Для досягнення мети (цілей) та виконання покладених завдань Спілка має право у встановленому законодавством порядку:

- вільно поширювати інформацію про свою діяльність, про процеси розвитку суспільства та держави, пропагувати свою мету (цілі);
- звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій різних форм власності та підпорядкування, їх посадових і службових осіб з пропозиціями (зауваженнями), заявами (клопотаннями), скаргами;
- одержувати публічну інформацію, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації;
- брати участь у розробленні проектів нормативно-правових актів, що видаються органами державної влади, органами місцевого самоврядування і стосуються сфери діяльності Спілки та важливих питань державного і суспільного життя;

- проводити мирні зібрання;
- бути учасником цивільно-правових відносин, набувати майнові і немайнові права відповідно до законодавства;
- здійснювати відповідно до закону підприємницьку діяльність безпосередньо або через створені юридичні особи (товариства, підприємства), якщо така діяльність відповідає меті (цілям) Спільки та сприяє її досягненню;
- засновувати з метою досягнення своєї статутної мети (цілей) засоби масової інформації;
- брати участь у здійсненні державної регуляторної політики відповідно до Закону України *“Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності”*;
- брати участь у роботі консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, що утворюються органами державної влади, органами місцевого самоврядування для проведення консультацій з громадськими об’єднаннями та підготовки рекомендацій з питань, що стосуються сфери їхньої діяльності.

Членство в Спільці є добровільним та індивідуальним. Членами Спільки можуть бути юридичні особи приватного права, в тому числі громадські об’єднання зі статусом юридичної особи та фізичні особи – громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, які досягли 18 років і які визнають Статут Спільки та інші керівні документи Спільки, сприяють діяльності, що спрямована на досягнення мети і завдань Спільки. Прийом у члени Спільки здійснюється на підставі письмової заяви за рішенням Правління Спільки, яке приймається протягом місяця з дня подання відповідної заяви. Правління Спільки має право відмовити у прийнятті особи в члени Спільки. Правління Спільки має право делегувати право прийняття в члени Спільки відокремленим підрозділам Спільки, іншим статутним органам, Голові Правління Спільки. Усі члени Спільки є рівними у реалізації своїх прав та обов’язків.

5. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ПРАЦІВНИКІВ МІСЦЕВОЇ ПОЖЕЖНОЇ ОХОРОНИ

Наприкінці січня 2017 року Уряд України схвалив Стратегію реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Її метою є підвищення рівня захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період.

Стратегія передбачає напрями проведення реформ, в тому числі, визначення необхідної кількості пожежно-рятувальних підрозділів (пожежних частин) місцевої і добровільної пожежної охорони в об'єднаних територіальних громадах, їх чисельності, місць дислокації з урахуванням часу прибуття до місця виклику (10 хвилин у місті та 20 хвилин у сільській місцевості). Важливим фактором є те, що враховано завдання реформи місцевого самоврядування – покращення якості та наближення послуг до людей. Спроможні громади, які скористалися своїм законодавчим правом добровільного об'єднання і отримали від держави повноваження і ресурси для їх здійснення – отримали реальні можливості самостійно вирішувати питання місцевого значення, в тому числі питання пожежної безпеки.

Що потрібно робити, аби місцева пожежна охорона розвивалася: обов'язково необхідно мати чіткий план роботи та алгоритм дій.

Так склалося, що одним із головних факторів якісного життя сьогодні є безпека. Дуже важливу роль в суспільній безпеці відіграє створення сучасних установ пожежної безпеки. Установ, які приходять на допомогу в той короткий термін, коли цього потребують люди.

Для забезпечення належного функціонування МПО в територіальних громадах необхідна: наявність пожежної техніки, пожежно-технічного обладнання, пожежного депо, фінансування та, чи не найважливіше, – наявність кваліфікованого персоналу.

За станом на травень 2017 року в підрозділах місцевої пожежної охорони на території Полтавської області налічувалося близько 160 співробітників, які взагалі не проходили професійної (спеціальної) підготовки.

Вирішення завдання щодо проведення спеціальної підготовки такої кількості осіб на Навчальному пункті Аварійно-рятувального загону спеціального призначення в м. Полтаві поставило низку проблем:

- тривала відсутність на робочому місці працівників підрозділу на період навчання;
- неможливість забезпечити на цей період цілодобове чергування підрозділів МПО в зоні відповідальності;
- високе навантаження на місцеві бюджети в зв'язку необхідністю фінансування витратків на відрядження, проїзд, проживання та оплати самого навчання.

З'ясувавши, що у кожному органі місцевого самоврядування області наявний інтернет-зв'язок, систематично проводяться дистанційні заняття (вебінари) з підвищення кваліфікації фахівців органів місцевого самоврядування, Головне управління ДСНС України у Полтавській області звернулося до Полтавського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій щодо надання можливості використання каналів зв'язку для проведення спеціальної підготовки працівників місцевої пожежної охорони “без відриву від несення служби”.

Враховуючи обставини, що склалися, та можливості взаємної співпраці, був розроблений та запроваджений курс спеціальної підготовки працівників місцевої пожежної охорони із дистанційною складовою.

Дистанційна форма навчання на основі інтернет-технологій є більш самостійним і індивідуалізованим підходом до організації навчального процесу. Так, це важче ніж “пасивні” форми навчання у навчальній аудиторії, проте, значно ефективніше та комфортніше, з огляду на витрати часу та коштів і отримання додаткових зручностей, ніж інші форми та технології навчання. Дистанційне навчання можливе будь-де, будь-коли та будь-кому і вже стало важливою складовою віртуальної соціалізації особистості.

Отже, дистанційне навчання з працівниками місцевої пожежної охорони – це вибір тих, хто цінує свій час і вміє розставляти пріоритети.

Це зручно.

Щоб навчатися дистанційно, потрібен лише комп'ютер з доступом в інтернет. Слухач курсів отримує доступ до всіх електронних ресурсів дистанційного курсу, але встановлювати спеціальне програмне забезпечення не потрібно. Так само не вимагається досконало володіти комп'ютерними технологіями – переглядати матеріали можна навіть зі смартфона, по дорозі на роботу або додому.

Це економить час.

Ви самі встановлюєте розклад занять, налаштовуючи його відповідно до свого робочого графіку і ритму життя. Можна навчатися по вечорах, можна у вихідні. Не потрібно відвідувати очні лекції – а отже, витратити час на додаткові поїздки.

Це вигідно.

Суттєвою перевагою дистанційного навчання є його низька вартість.

Як проходить навчання?

Процес здобуття і перевірки знань відбувається на спеціальному порталі.

Зареєструвавшись, слухачі отримують доступ до лекційних матеріалів обраного курсу, а також до контрольних завдань і тестів з перевірки знань. Усі навчальні курси розроблені досвідченими викладачами і методистами, які охоче діляться знаннями за для успіху і розвитку слухачів.

Успішно склавши підсумковий залік, слухач отримує кваліфікаційне посвідчення. Таким чином оперативно, впродовж менше двох місяців, завдяки дистанційному курсу вдалося провести навчання 158 працівників місцевої пожежної охорони Полтавської області.

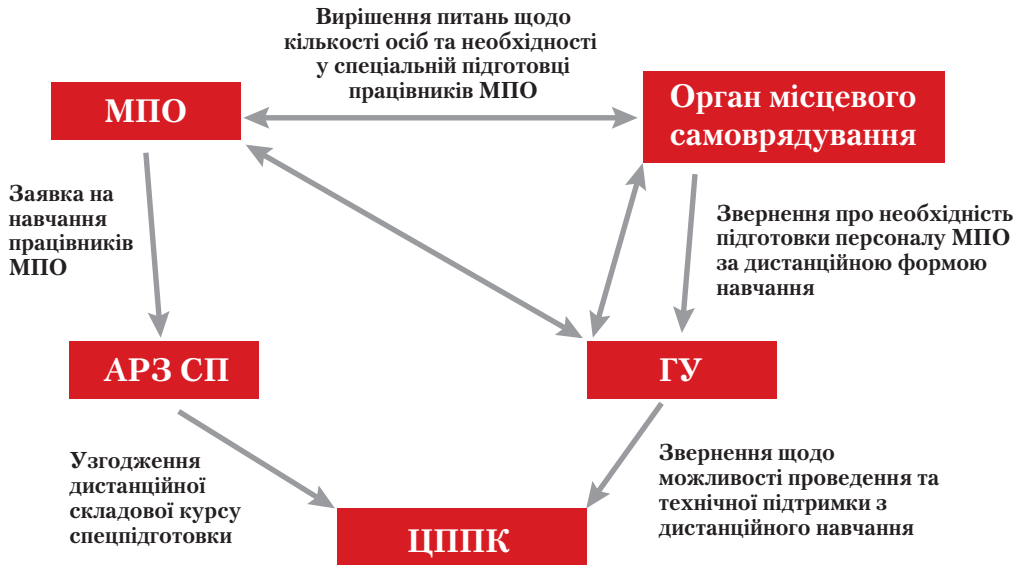
Деталі щодо організації проведення спеціальної підготовки працівників місцевої пожежної охорони з дистанційною складовою навчання наведені нижче.

Методичні рекомендації щодо організації проведення спеціальної підготовки працівників місцевої пожежної охорони з дистанційною складовою навчання

Терміни та скорочення що наведені в методичних рекомендаціях:

ГУ	Головне управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій.
ДПРЧ	державна пожежно-рятувальна частина
МПО	місцева пожежна охорона
Moodle	безкоштовна, відкрита система управління навчанням
НП	навчальний пункт аварійно-рятувального загону спеціального призначення Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій
ЦППК	Полтавський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств установ і організацій

Схема організації навчання та погодження документації для проведення спеціальної підготовки працівників місцевої пожежної охорони

1. На першому етапі проведений семінар з начальниками МПО в ГУ щодо організації курсу спеціальної підготовки з дистанційною складовою навчання. Обговорені проблемні питання.
2. Від ГУ до підпорядкованих підрозділів направлено доручення про надання необхідної інформації про слухачів для реєстрації їх на платформі Moodle через ЦППК.
3. Система Moodle надає можливість організувати повноцінний навчальний процес, включаючи засоби навчання, систему контролю й оцінювання навчальної діяльності слухачів, а також інші необхідні складові системи електронного навчання.
4. В НП надходить інформація від кураторів ДПРЧ районів області про слухачів і відомості направляються до ЦППК.
5. Працівниками ЦППК (з технічної підтримки) проводиться реєстрація слухачів на платформі системи Moodle.
6. Електронною поштою направляється повідомлення кураторам про здійснення пробного підключення з перевірки технічного стану зв'язку з навчальними місцями збору слухачів для проведення вебінарів.
7. На електронну адресу слухачам (групові точки підключення) направляється графік проведення вебінарів та тестування теоретичного курсу навчання (дистанційної складової).

Начальникам Кременчуцького МРУ,
Миргородського РВ, Великобагачанського, Гадяцького, Глобинського, Зіньківського,
Карлівського, Кобеляцького, Котелевського, Новосанжарського, Решетилівського,
Семенівського, Чорнухінського, Чутівського, Шишацького РС Головного уп-
равління ДСНС України у Полтавській області

**Про організацію підготовки
до проведення навчання
персоналу підрозділів МПО**

В зв'язку з початком у вересні місяці спеціальної підготовки працівників місцевої пожежної охорони Полтавської області, у відповідності до поданих заявок, з метою належної організації підготовки слухачів за дистанційною формою навчання та ефективності навчального процесу,

Доручаю:

- разом із засновниками МПО (органами державної влади та місцевого самоврядування) визначити навчальні місця, обладнані ПЕОМ, аудио супроводженням та веб камерою з вбудованим мікрофоном, підключеними до мережі інтернет;
- до 31 серпня 2017 року повідомити в АРЗ СП ГУ ДСНС України у Полтавській області (nparzpolt@ukr.net) електронні адреси вищевказаних навчальних місць та прізвища, ініціали працівників МПО – слухачів;
- з числа начальницького складу районних підрозділів визначити відповідальну особу – куратора навчальної групи та покласти на нього обов'язки контролю відвідування занять працівниками МПО за формою, що додається. Кураторам навчальних груп до 31 серпня 2017 року направити на електронну адресу навчального пункту: (nparzpolt@ukr.net) адреси електронних скриньок кожного слухача;
- зобов'язати кураторів навчальних груп кожної п'ятниці до 14.00 надавати інформацію в електронному вигляді за встановленою формою на електронну адресу: nparzpolt@ukr.net;
- вказати кураторам навчальних груп на готовність до пробного підключення навчальних місць 04 вересня 2017 р. з 9.00 – 11.00г. та отримання слухачами паролей доступу до системи Moodle.

Начальник
Головного управління
полковник служби цивільного захисту

В.А. Салогуб

“ ___ ” _____ 20__ року

№ _____

Гавриленко В.М.
(0532) 677-988

Текст доручення начальника ГУ ДСНС України у Полтавській області про організацію підготовки до проведення навчання персоналу підрозділів МПО

Дата, час	Посада лектора П.І.Б.	№ модуля	Тема
20.09. – 10.00	Викладач навчального пункту Кірючев Леонід Миколайович	8	Правила безпеки праці.
22.09. – 10.00	Старший викладач-методист навчального пункту, майор служби цивільного захисту Головач Леонід Вячеславович	2	Пожежна тактика та її завдання. Пожежа та її розвиток. Тактичні можливості пожежно- рятувальних підрозділів.
26.09. – 14.00	Викладач навчального пункту Кірючев Леонід Миколайович	8	Вимоги безпеки праці. Основи електробезпеки.
28.09.-10.00	Старший викладач-методист навчального пункту, майор служби цивільного захисту Головач Леонід Вячеславович	2	Порядок проведення аварійно- рятувальних робіт.
03.10.-14.00	Викладач навчального пункту, капітан служби цивільного захисту Безгубенко Олександр Юрійович	1	Транспортні засоби, які експлуату- ються в пожежно-рятувальних підрозділах.
05.10.-10.00	Викладач навчального пункту, капітан служби цивільного захисту Безгубенко Олександр Юрійович	1	Порядок експлуатації насосних установок пожежно-рятувальних транспортних засобів.
10.10.-14.00	Старший викладач-методист навчального пункту, майор служби цивільного захисту Головач Леонід Вячеславович	3, 4	Засоби зв'язку. Загальні вимоги пожежної безпеки до утримання території, будівель, приміщень та споруд.
12.10.-10.00	Викладач навчального пункту, капітан служби цивільного захисту Безгубенко Олександр Юрійович	1, 5	Вогнегасники та вогнегасні речовини. Загальні відомості про засоби індивідуального захисту.
17.10.-14.00	Провідний фахівець відділу соці- ально-гуманітарної роботи та пси- хологічного забезпечення центру забезпечення діяльності ГУ ДСНС України у Полтавській області, майор служби цивільного захисту Фалєєва Юлія Олександрівна	7	Введення в екстремальну ситуацію.
18.10.-10.00	Начальник відділу організації заходів цивільного захисту УРНС та ЦЗ ГУ ДСНС України у Полтавській області, полковник служби цивільного захисту Ліхота Олександр Григорович		Організація цивільного захисту
19.10.-10.00	В.о. викладача навчального пункту Рой Олена Миколаївна	6	Основи анатомії та фізіології людини. Принципи надання долікарської допомоги при різних видах травм.
25.10.-10.00	Старший викладач-методист навчального пункту, майор служби цивільного захисту Головач Леонід Вячеславович		Консультація щодо проведення комп'ютерного програмного тестування вихідного контролю знань
26-27.10			Комп'ютерне програмне тестування вихідного контролю знань

Зразок графіка проведення вебінарів теоретичного курсу навчання

1.

Проведення навчальних вебінарів за 8 модулями відповідно тематики навчальної програми: пожежна техніка та оснащення; пожежна тактика і тактика дій підрозділів при ліквідації надзвичайних ситуацій; засоби зв'язку; пожежна профілактика; засоби індивідуального захисту; домедична підготовка; психологічна підготовка та охорона праці.

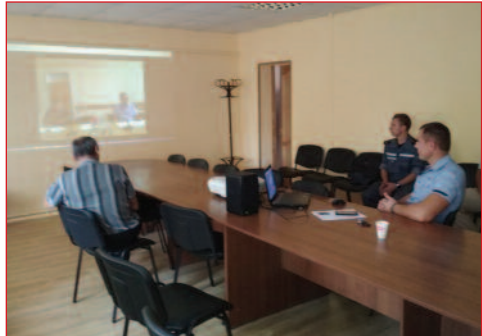
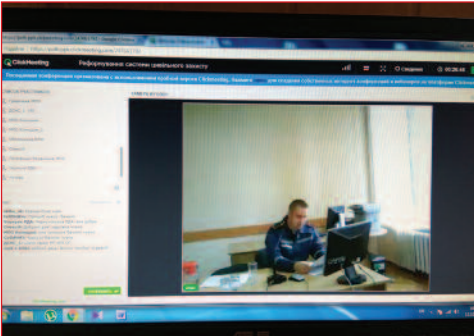

Фото проведення навчальних вебінарів

2.

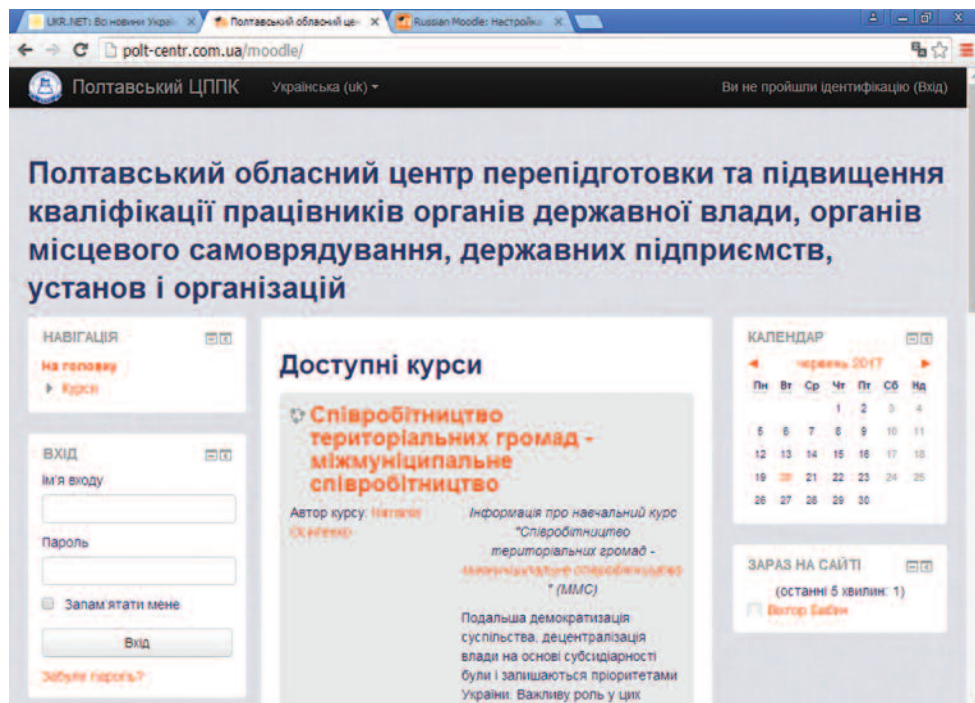
Самостійне опрацювання слухачами теоретичного матеріалу курсу навчання на сайті після кожного вебінару, відповідно графіку навчання.

Для того, щоб зайти на сайт дистанційного навчання ЦППК необхідно набрати в браузері polt-centr.com.ua/moodle.

Після переходу на сайт дистанційного навчання у блоці **“Вхід”** зліва необхідно набрати надіслане на вашу електронну адресу ім'я та пароль і натиснути кнопку **“Вхід”**.

Після чого потрапите на Ваш курс **“Спеціальна підготовка працівників місцевої пожежної охорони та членів добровільної пожежної охорони”**, де зможете ознайомитися із **“Списком основних термінів і понять”**, **“Списком рекомендованої літератури”**, яку необхідно буде опрацювати, з темами курсу, лекціями та презентаціями, чи книгами та методичними посібниками.

Після закінчення вивчення матеріалу Вам необхідно буде пройти тестування.

Інструкція по роботі в системі дистанційного навчання ЦППК

3.

Інформування на електронну адресу слухачам (групові точки підключення) про умови проведення комп'ютерного програмного тестування вихідного контролю знань.

Адреса входу на сайт: polt-centr.com.ua/moodle

Ваш логін і пароль для роботи в системі дистанційного навчання Центру та проходження тестування:

ім'я пароль

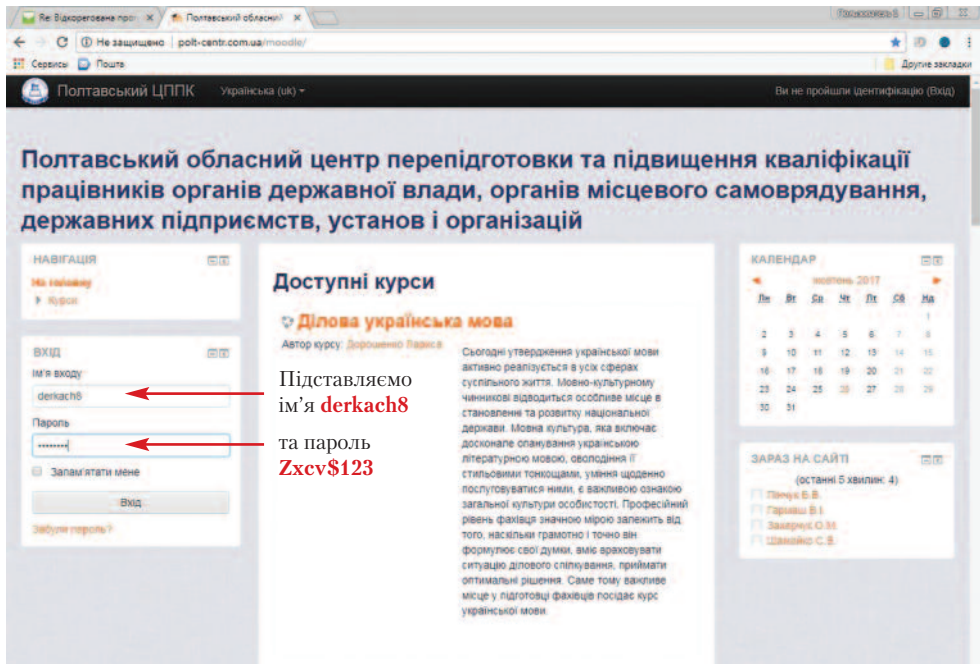
derkach8 Zxcv\$123 Держак Анатолій Олексійович rostiklapa@gmail.com

Після входу отримаєте вікно:

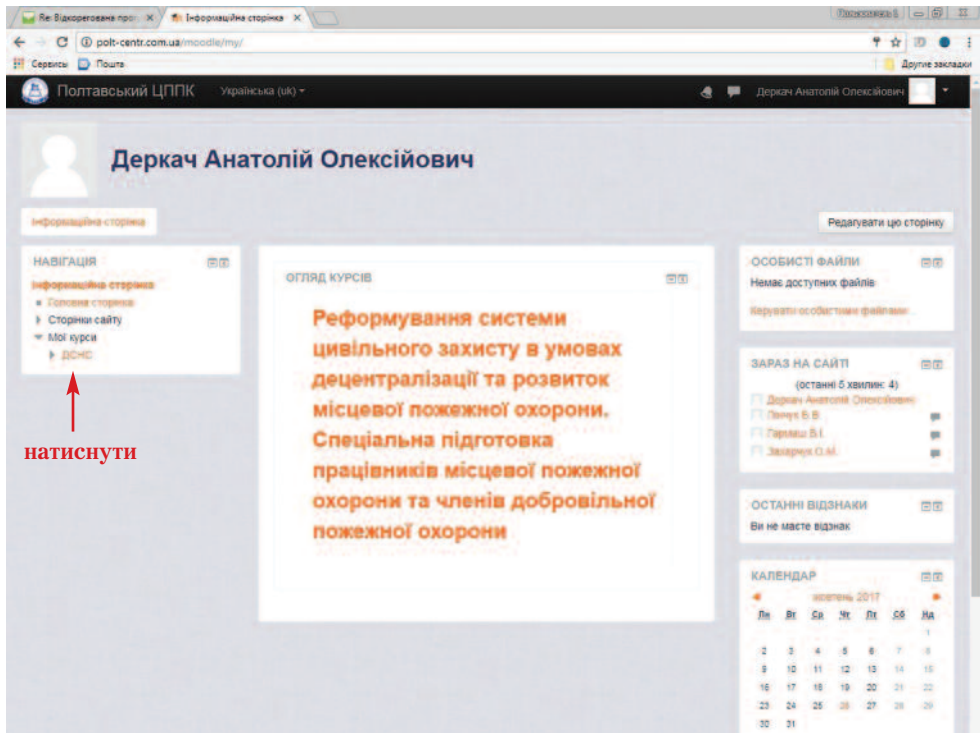
На прикладі слухача Держак А.О. розглянемо далі:

Інструкція щодо входу для проходження тестового контролю знань

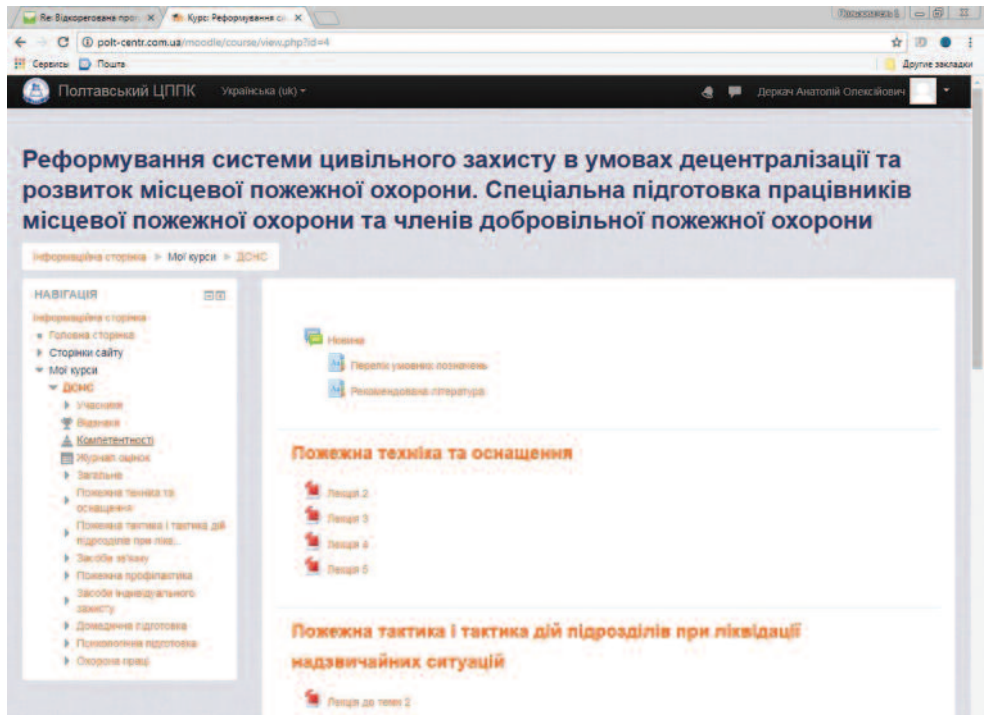
1)

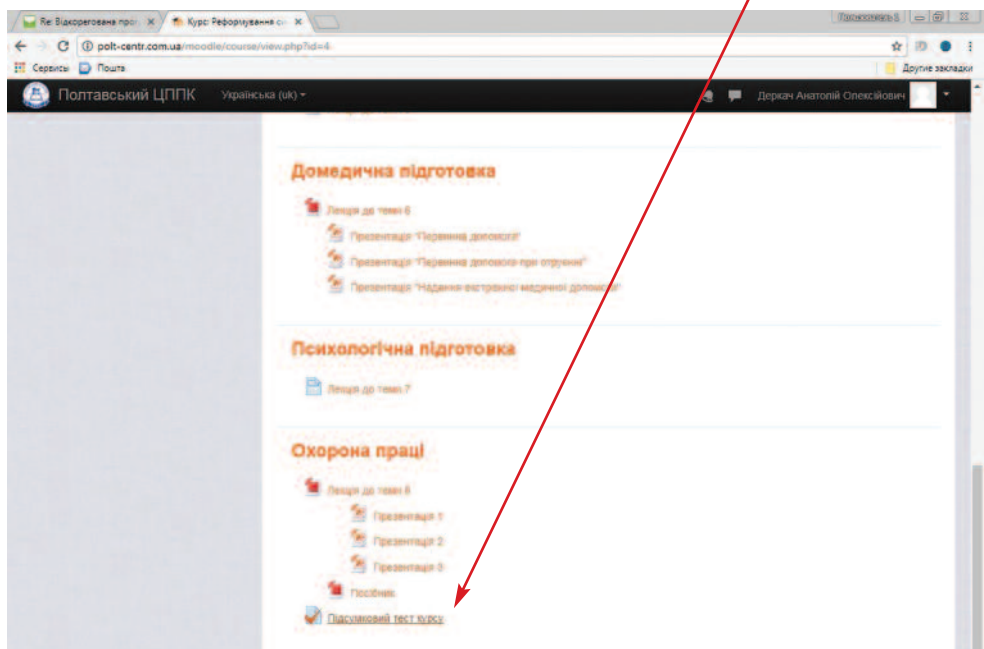
2)

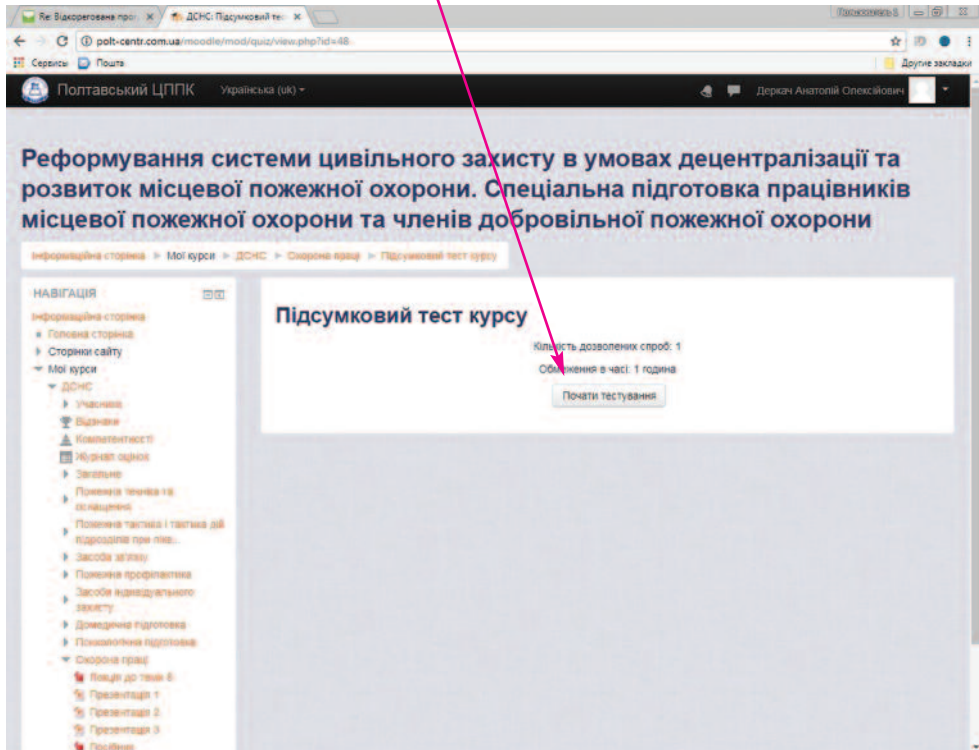
3) в даному розділі (ДСНС) ви знайдете весь теоретичний матеріал за тематикою програми спеціальної підготовки працівників МПО

4) щоб вийти до тестування в нижній частині сторінки натиснути:

5) на 50 запитань надається 1 година.

4.

Проведення контролю проходження слухачами комп'ютерного програмного тестування вихідного контролю знань теоретичної частини курсу спеціальної підготовки.

5.

Направлення в місцеві підрозділи ДПРЧ план-завдання та матеріалів для опрацювання практичної підготовки.

Начальникам Кременчуцького МРУ,
Миргородського РВ, Великобагачанського, Гадяцького, Глобинського,
Зіньківського, Карлівського, Кобеляцького, Котелевського, Новосанжарського,
Решетилівського, Семенівського, Чорнухінського, Чутівського, Шишацького
РС Головного управління ДСНС України у Полтавській області

**Про організацію практичної
підготовки при проведенні навчання
персоналу підрозділів МПО**

З метою закріплення теоретичних знань навчальної програми спеціальної підготовки працівників місцевої пожежної охорони, здобуття практичних навичок для проведення заходів із запобігання виникненню пожеж та організації їх гасіння,

Доручаю:

- начальнику підрозділу своїм наказом призначити відповідальних осіб (начальника караулу з числа найкраще підготовлених), для організації і проведення практичних занять згідно Навчальної програми спеціальної підготовки працівників місцевої пожежної охорони;
- відповідальній особі відпрацювати практичні заняття з персоналом підрозділів місцевої пожежної охорони за план-завданням що додається (додаток №1);
- після закінчення практичних занять провести залік по відпрацюванню практичних вправ з оформленням відомості за формою, що додається (зразок заповнення відомості, додаток № 2);
- 06.11.2017 року надати план-завдання та відомості (додаток № 1, 2) про практичне відпрацювання вправ зі спеціальної підготовки працівників місцевої пожежної охорони до навчального пункту АРЗ СП ГУ ДСНС України у Полтавській області (вул. М. Бірюзова, 26/1).

Начальник
Головного управління
полковник служби цивільного захисту

В.А. Салогуб

“ ____ ” _____ 20__ року

№ _____
Гавриленко В.М.
(0532) 677-988

*Текст доручення начальника ГУ ДСНС України у Полтавській області
про організацію практичної підготовки при проведенні
навчання персоналу підрозділів МПО*

Додаток №1

до Доручення “Про організацію практичної підготовки при проведенні навчання персоналу підрозділів МПО”

План-завдання

проведення практичних занять з працівниками місцевої пожежної охорони
в період з _____ по _____ 201_ року

Навчальна група _____

(назва МПО, району області)

(прізвище, ім'я, по батькові слухача)

№ з/п	Назва заходу	Дата виконання заходів	Виконав/ не виконав, підпис відповідальної особи за проведення занять
1.	Ознайомлення з аварійно-рятувальним підрозділом, пожежними автомобілями та мотопомпами. Інструктаж з охорони праці.		
2.	Відпрацювання вправ із зняття та розміщення пожежно-технічного обладнання.		
3.	Підготовка до роботи з пожежними мотопомпами. Відпрацювання вправ із забору води з вододжерел. Здійснення обслуговування пожежних мотопомп.		
4.	Укладання та одягання спеціального (захисного) одягу та спорядження. Збір та виїзд за сигналом “Тривога”		
5.	Ознайомлення із способами та прийомами роботи з немеханізованим інструментом. Вимоги безпеки праці при роботі з ним		
6.	Ознайомлення із способами та прийомами роботи з механізованим інструментом. Вимоги безпеки праці при роботі з ним		
7.	Робота з пожежними рукавами, стволами, рукавним обладнанням		
8.	Робота з пожежними драбинами. Порядок їх випробування		
9.	Відпрацювання встановлення автоцистерни на пожежний гідрант та подачі вогнегасних речовин до осередку пожежі. Обслуговування насосної установки під час роботи		
10.	Відпрацювання встановлення автоцистерни на водоймище та подачі вогнегасних речовин до осередку пожежі. Особливості забору та подачі води насосною установкою у разі несправності вакуумної системи пожежно-рятувального транспортного засобу. Обслуговування насосної установки під час роботи		

№ з/п	Назва заходу	Дата виконання заходів	Виконав/ не виконав, підпис відповідальної особи за проведення занять
11.	Ознайомлення з порядком проведення випробування відцентрового насоса на продуктивність		
12.	Ознайомлення з проведенням технічного обслуговування № 1, № 2 насосних установок		
13.	Відпрацювання порядку приведення вогнегасників до дії. Прийоми роботи з вогнегасниками з подачею вогнегасних речовин		
14.	Ознайомлення із улаштуванням зовнішнього та внутрішнього протипожежного водопостачання		
15.	Підготовка, попереднє та повне розгортання, установка пожежно-рятувального автомобіля на вододжерело		
16.	Ознайомлення з основними правилами проведення рятувальних робіт, умовні зони на місці аварії. Місця встановлення рятувальних автомобілів, керування дорожнім рухом і огороження місця пригоди. Фіксування транспортних засобів з метою попередження їх перекидання або сповзання. Способи та порядок деблокування та вилучення потерпілих із транспортного засобу		
17.	Організація зв'язку на пожежі. Правила проведення переговорів у радіомережах ДСНС		
18.	Ознайомлення з принципом дії та правилами користування засобами індивідуального захисту органів дихання та зору. Одягання спеціального захисного одягу та протигаза		
19.	Огляд місця події. Заходи безпеки при наданні домедичної допомоги – принципи, засоби. Первинний огляд постраждалого		
20.	Порушення основних життєво важливих функцій організму. Принципи надання домедичної допомоги при втраті свідомості		
21.	Транспортна іммобілізація. Зупинка кровотечі, накладання пов'язок		
22.	Надання домедичної допомоги при опіках, перегріванні, відмороженні та переохолодженні		

Начальник караулу

_____ ДПРЧ _____ ДПРЗ _____

_____ служби цивільного захисту _____

“ _____ ” _____ 201_ р.

(ініціали, прізвище)

(підпис)

Зразок заповнення відомості

Додаток №2

до Доручення “Про організацію практичної підготовки при проведенні навчання персоналу підрозділів МПО”

Затверджую
 Начальник 6 ДПРЧ (м. Гадяч)
 1 ДПРЗ (м. Полтава)
 майор служби цивільного захисту
 _____ В. В. Боровик
 “ _____ ” _____ 201_ року

Відомість

практичного відпрацювання навчальних вправ із спеціальної підготовки працівників місцевої пожежної охорони Гадяцького району Полтавської області

№ п/п	П.І.П.	Посада	Зараховано/ не зараховано	Примітка
Рашівська МПО				
1	Добряк Олександр Григорович	пожежний	зараховано	
2	Дзюба Василь Іванович	водій пожежного автомобіля	зараховано	
3	Боряк Євген Вікторович	водій пожежного автомобіля	зараховано	
4	Каламбет Мирослав Іванович	пожежний-рятувальник	зараховано	
5	Калашник Віктор Олексійович	пожежний-рятувальник	зараховано	
Петрівсько-Роменська МПО				
1	Андрушечко Василь Миколайович	начальник	зараховано	
2	Бут Іван Степанович	пожежний	зараховано	
3	Шиян Микола Олексійович	водій	зараховано	
4	Марченко Анатолій Миколайович	пожежний	зараховано	
5	Даніленко Сергій Анатолійович	пожежний	зараховано	звільнився
6	Свинарьов Руслан Іванович	пожежний	зараховано	
Мартинівська МПО				
1	Зеленський Сергій Миколайович	начальник	зараховано	
2	Гордієнко Олег Олександрович	водій	зараховано	
3	Громов Іван Васильович	пожежний	зараховано	
4	Кімлик Артем Володимирович	пожежний	зараховано	
с. Красна Лука МПО				
1	Скиба Сергій Костянтинівич	начальник	зараховано	
2	Воловик Володимир Миколайович	водій	зараховано	
3	Сушко Сергій Миколайович	пожежний	зараховано	
4	Змага Олена Миколаївна	диспетчер	зараховано	

Проведення практичного відпрацювання навчальних вправ із спеціальної підготовки працівників Рахівської та Мартинівської місцевої пожежної охорони Гадяцького району

6.

Після закінчення проведення практичних занять і відпрацювання навчальних вправ оформлені план-завдання та відомості направляються до НП.

7.

Узагальнюється інформація про результати проходження теоретичної та практичної складової навчання за курсом спеціальної підготовки.

8.

Слухачам, які успішно склали залік, видається кваліфікаційне посвідчення встановленого зразка, за формою затвердженою наказом ДСНС України від 11.07.2016 р. № 331 "Про затвердження Примірних навчального плану та навчальної програми спеціальної підготовки працівників місцевої пожежної охорони та членів добровільної пожежної охорони".

ПОГОДЖЕНО

Директор Полтавського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій

Н.М. Осипенко

“ _____ ” _____ 2018 року

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник аварійно-рятувального загону спеціального призначення Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Полтавській області
полковник служби цивільного захисту

Р.П. Кириленко

“ _____ ” _____ 2018 року

ПРОГРАМА

спеціалізованого короткострокового навчального курсу
з дистанційною складовою

“Реформування системи цивільного захисту в умовах децентралізації та розвиток місцевої пожежної охорони”

(для працівників місцевої пожежної охорони та членів добровільної пожежної охорони)

Полтава – 2018

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

З огляду на зміни, що відбуваються в державі у зв'язку з децентралізацією влади та реформуванням системи безпеки і оборони, виникає необхідність реформування системи ДСНС, збільшення її спроможностей щодо забезпечення у взаємодії з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування для виконання визначених завдань з протидії загрозам національній безпеці у сфері цивільного захисту, захисту населення і територій від пожеж та надзвичайних ситуацій.

Ураховуючи сучасний міжнародний досвід, для ефективного та своєчасного гасіння пожеж в Україні необхідно близько 300 тис. пожежних. Такої кількості можна досягнути шляхом створення територіальними громадами місцевих пожежних підрозділів (додаткова мінімальна потреба 1 тис. 860 підрозділів) та розвитку в територіальних громадах руху добровільних пожежних, що підвищить ефективність системи реагування на пожежі і надзвичайні ситуації у результаті скорочення часу прибуття до місця події для надання допомоги.

Зазначене дасть змогу підвищити рівень безпеки життєдіяльності населення, а також забезпечить кращий захист від пожеж, надзвичайних ситуацій та небезпечних гідрометеорологічних явищ, та зменшить негативний економічний вплив таких явищ на життя населення та держави.

Для досягнення мети відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 року № 275-р “Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік”, розпорядження голови Полтавської облдержадміністрації від 17.01.2017 року № 21 “Про затвердження

Регіонального плану заходів, спрямованих на підтримку добровільного об'єднання територіальних громад Полтавської області”, передбачається зокрема здійснити:

- надання об'єднаним територіальним громадам методичної допомоги щодо утворення місцевих і добровільних пожежно-рятувальних підрозділів (пожежних частин);
- провести для об'єднаних територіальних громад, місцевих рад спільних нарад, семінарів, вебінарів, круглих столів тощо з питань утворення та функціонування пожежно-рятувальних підрозділів (пожежних частин) місцевої і добровільної пожежної охорони, у т.ч. з використанням системи дистанційного навчання.

З цією метою відповідно до Кодексу цивільного захисту України, Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 року № 1052, Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 року № 444, Порядку функціонування добровільної пожежної охорони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 липня 2013 р. № 564, інших актів законодавства України Державною службою України з надзвичайних ситуацій у Полтавській області розроблено навчальну програму спеціалізованого короткострокового навчального курсу з дистанційною складовою **“Реформування системи цивільного захисту в умовах децентралізації та розвиток місцевої пожежної охорони”** для працівників місцевої пожежної охорони та членів добровільної пожежної охорони (далі – працівники МПО та члени ДПО).

Мета проведення спеціальної підготовки працівників МПО та ДПО – здобуття спеціальних знань і практичних навичок для проведення заходів із запобігання виникненню пожеж та організації їх гасіння.

До навчальної програми спеціальної підготовки працівників МПО та членів ДПО входять:

- пояснювальна записка;
- навчально-тематичний план;
- навчальна програма з предмета “Пожежна техніка та оснащення”;
- навчальна програма з предмета “Пожежна тактика і тактика дій підрозділів при ліквідації надзвичайних ситуацій”;
- навчальна програма з предмета “Засоби зв'язку”;
- навчальна програма з предмета “Пожежна профілактика”;
- навчальна програма з предмета “Засоби індивідуального захисту”;
- навчальна програма з предмета “Домедична підготовка”;
- навчальна програма з предмета “Психологічна підготовка”;
- навчальна програма з предмета “Охорона праці”.
- навчальний план з лабораторно-практичних робіт курсу.
- перелік лабораторно-практичних робіт.

Тривалість навчання – 145 годин.

Теоретичне навчання передуює практичному.

Теоретична підготовка проводиться у формі вебінарів зі студії Полтавського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій (далі – Центр) через майданчик vebinaр.ua із використанням презентацій, схем, відеофільмів для засвоєння спеціальних знань щодо запобігання виникненню пожеж та організації їх гасіння.

Практична підготовка проводиться у формі практичного виконання вправ на місцях в підрозділах МПО із використанням пожежно-рятувальної техніки, пожежно-технічного обладнання та спорядження, відпрацювання прийомів надання потерпілим домедичної допомоги. Під час практичних занять працівникам місцевої пожежної охорони необхідно дотримуватися вимог нормативно-правових актів з охорони праці.

Після закінчення теоретичного та практичного курсу проводиться залік, що передбачає перевірку теоретичних знань методом тестування через сайт дистанційного навчання Центру Moodle, де розміщено методичні матеріали курсу.

Слухачі, які успішно склали заліки, одержують сертифікат про участь у навчанні за програмою спеціалізованого короткострокового навчального курсу з дистанційною складовою **“Реформування системи цивільного захисту в умовах децентралізації та розвиток місцевої пожежної охорони”** та посвідчення про проходження спеціальної підготовки (згідно Наказу ДСНС України від 11.07.2016 р. № 331 *“Про затвердження примірних навчального плану та навчальної програми спеціальної підготовки працівників місцевої пожежної охорони та членів добровільної пожежної охорони”*).

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН спеціальної підготовки працівників місцевої пожежної охорони та членів добровільної пожежної охорони

№ з/п	Навчальні предмети	Кількість годин		
		всього	теоретичні	З них на лабораторно-практичні роботи
1	Реформування системи цивільного захисту в умовах децентралізації та розвиток місцевої пожежної охорони	2	2	-
2	Пожежна техніка та оснащення	62	35	27
3	Пожежна тактика і тактика дій підрозділів при ліквідації надзвичайних ситуацій	31	26	5
4	Засоби зв'язку	4	4	-
5	Пожежна профілактика	5	5	-
6	Засоби індивідуального захисту	6	2	4
7	Домедична підготовка	10	4	6
8	Психологічна підготовка	8	8	-
9	Охорона праці	9	9	-
10	Підсумковий контроль	8	3	5
	Загальний обсяг навчального часу	145	98	47

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
теоретичної підготовки курсу дистанційного навчання
за програмою спеціальної підготовки працівників місцевої
пожежної охорони та членів добровільної пожежної охорони

№ модуля	Назва	Кількість годин
1	Реформування системи цивільного захисту в умовах децентралізації та розвиток місцевої пожежної охорони	2
2	Пожежна техніка та оснащення	35
3	Пожежна тактика і тактика дій підрозділів при ліквідації надзвичайних ситуацій	26
4	Засоби зв'язку	4
5	Пожежна профілактика	5
6	Засоби індивідуального захисту	2
7	Домедична підготовка	4
8	Психологічна підготовка	8
9	Охорона праці	9
10	Підсумковий контроль	3
	Всього	98

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА з предмета
“Реформування системи цивільного захисту в умовах
децентралізації та розвиток місцевої пожежної охорони”

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		Всього	теоретичні	З них на лабораторно-практичні роботи
1	Реформування системи цивільного захисту в умовах децентралізації та розвиток місцевої пожежної охорони	2	2	-
	Всього	2	2	-

Тема 1. Реформування системи цивільного захисту в умовах децентралізації та розвиток місцевої пожежної охорони

- Основні засади реалізації державної політики з питань цивільного захисту населення та реагування на надзвичайні ситуації в умовах децентралізації.
- Нормативно-правова база щодо розвитку місцевої пожежної охорони.
- Краці практики з питань організації роботи МПО на засадах розвитку спів-робітництва територіальних громад.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА з предмета “Пожерна техніка та оснащення”

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		всього	теоретичні	лабораторно-практичні роботи
1	Транспортні засоби, які експлуатуються в пожежно-рятувальних підрозділах	8	4	4
2	Пожерно-технічне обладнання та спорядження	12	6	6
3	Пожерне устаткування пожежно-рятувального транспортного засобу, порядок його експлуатації	8	4	4
4	Будова, технічні характеристики та принцип роботи насосних установок пожежно-рятувальних транспортних засобів	6	6	-
5	Порядок експлуатації насосних установок пожежно-рятувальних транспортних засобів	8	4	4
6	Порядок проведення опресовки, обкатки та випробування на продуктивність відцентрового насоса пожежно-рятувального транспортного засобу	4	2	2
7	Види, терміни та порядок проведення технічного обслуговування і ремонту насосних установок пожежно-рятувальних транспортних засобів	8	4	4
8	Вогнегасники та вогнегасні речовини	5	3	2
9	Системи обладнання протипожерного захисту	3	2	1
	Всього	62	35	27

Тема 1. Транспортні засоби, які експлуатуються в пожежно-рятувальних підрозділах

- Класифікація транспортних засобів.
- Оперативні ТЗ: види, призначення, тактико-технічні характеристики. Розміщення на них обладнання.
- Господарські ТЗ: види, призначення, тактико-технічні характеристики. Розміщення на них обладнання.
- Пожежні автомобілі, які знаходяться в оперативному розрахунку державних пожежно-рятувальних частин.
- Пожежні мотопомпи. Призначення, класифікація, тактико-технічні характеристики та їх будова.

Лабораторно-практична робота 1

Ознайомлення з пожежними автомобілями та мотопомпами.

Лабораторно-практична робота 2

Відпрацювання вправ із зняття та розміщення пожежно-технічного обладнання.

Лабораторно-практична робота 3

Підготовка до роботи з пожежними мотопомпами. Відпрацювання вправ із забору води з вододжерел. Здійснення обслуговування пожежних мотопомп.

Тема 2. Пожежно-технічне обладнання та спорядження

- Види спеціального (захисного) одягу особового складу, його призначення.
- Спорядження особового складу, терміни та порядок його випробування.
- Рятувальна мотузка, її призначення, терміни та порядок проведення випробування.
- Ручний немеханізований інструмент: лом, багри, гаки, сокири, пили, лопати, хлопавки. Технічне обслуговування немеханізованого інструменту.
- Ручний механізований аварійно-рятувальний інструмент та його класифікація.
- Механізований інструмент з електро-, пневмо-, гідроприводом. Пневматичні подушки та клинки, гідравлічні ножиці, розтискачі й домкрати. Загальна будова, технічні характеристики.

Лабораторно-практична робота 4

Укладання та одягання спеціального (захисного) одягу та спорядження. Збір та виїзд за сигналом “Тривога”

Лабораторно-практична робота 5

Типові способи та прийоми роботи з немеханізованим інструментом. Вимоги безпеки праці при роботі з ним.

Лабораторно-практична робота 6

Типові способи та прийоми роботи з механізованим інструментом. Вимоги безпеки праці при роботі з ним.

Тема 3. Пожежне устаткування пожежно-рятувального транспортного засобу, порядок його експлуатації

- Види напірних пожежних рукавів та групи їх міцності. Правила експлуатації напірних пожежних рукавів: маркування, періодичність та порядок випробування, збереження, перекантовка.
- Види всмоктувальних (напірно-всмоктувальних) рукавів. Правила їх експлуатації: маркування, періодичність та порядок випробування, збереження.
- Рукавне обладнання, яким укомплектовано пожежно-рятувальний транспортний засіб (ручні пожежні стволи, рукавні головки, пінозмішувач, всмоктувальна сітка, водозбирач рукавний ВЗ-125 та розгалуження рукавні (РТ-70, РТ-80, РЧ-150), гідроелеватор): маркування, будова, технічні характеристики та порядок застосування.

- Ручні пожежні драбини. Драбина-палиця, штурмова драбина, висувна трьох-колінна драбина. Призначення, будова, технічні характеристики.

Лабораторно-практична робота 7

Робота з пожежними рукавами, стволами, рукавним обладнанням.

Лабораторно-практична робота 8

Робота з пожежними драбинами. Порядок їх випробування

Тема 4. Будова, технічні характеристики та принцип роботи насосних установок пожежно-рятувальних транспортних засобів

- Класифікація насосних установок, їх конструктивні особливості та правила експлуатації. Види відцентрових насосів (одноступеневі та двоступеневі), їх конструктивні особливості. Загальна будова та технічні характеристики насосних установок (ПН-40У, НЦП-40/100, НЦПК-40/100-4/400).
- Можливі несправності насосних установок, що виникають під час експлуатації, причини їх виникнення та способи усунення.

Тема 5. Порядок експлуатації насосних установок пожежно-рятувальних транспортних засобів

- Призначення, розташування, можливі відмінності основних механізмів та приладів насосного відсіку (важелі керування газовакуумним апаратом, двигуном внутрішнього згорання, зчепленням; мановакуометр, тахометр).
- Призначення, будова, принципова схема та принцип роботи вакуумної системи пожежних транспортних засобів.

Лабораторно-практична робота 9

Встановлення автоцистерни на пожежний гідрант та подачі вогнегасних речовин до осередку пожежі. Обслуговування насосної установки під час роботи.

Лабораторно-практична робота 10

Встановлення автоцистерни на водоймище та подачі вогнегасних речовин до осередку пожежі.

Особливості забору та подачі води насосною установкою у разі несправності вакуумної системи пожежно-рятувального транспортного засобу.

Обслуговування насосної установки під час роботи.

Тема 6. Порядок проведення опресовки, обкатки та випробування на продуктивність відцентрового насоса пожежно-рятувального транспортного засобу

- Порядок проведення опресовки відцентрового насоса гідравлічним та пневматичним способами. Випадки, в яких проводиться опресовка та порядок проведення обкатки насосних установок.

Лабораторно-практична робота 11

Порядок проведення випробування відцентрового насоса на продуктивність.

Тема 7. Види, терміни та порядок проведення технічного обслуговування і ремонту насосних установок пожежно-рятувальних транспортних засобів

- Порядок підготовки пожежно-рятувальних транспортних засобів до технічного обслуговування. Види та періодичність технічного обслуговування пожежно-рятувальних транспортних засобів, перелік робіт, які виконуються під час проведення технічного обслуговування. Послідовність дій та порядок проведення технічного обслуговування № 1 та № 2 насосних установок.

Лабораторно-практична робота 12

Проведення технічного обслуговування № 1 насосних установок.

Лабораторно-практична робота 13

Проведення технічного обслуговування № 2 насосних установок

Тема 8. Вогнегасники та вогнегасні речовини

- Класифікація вогнегасників, галузь їх застосування. Переносні вогнегасники, їх призначення, маркування, загальна будова, технічні характеристики, терміни їх технічного обслуговування. Принцип роботи та порядок приведення вогнегасників у дію.
- Типові способи роботи з вогнегасниками. Вимоги правил безпеки праці під час їх використання.
- Вогнегасні речовини.

Лабораторно-практична робота 14

Відпрацювання порядку приведення вогнегасників до дії. Прийоми роботи з вогнегасниками з подачею вогнегасних речовин.

Тема 9. Системи обладнання протипожежного захисту

- Зовнішнє та внутрішнє протипожежне водопостачання. Пожежні гідранти та пожежні крани.

Лабораторно-практична робота 15

Ознайомлення із улаштуванням зовнішнього та внутрішнього протипожежного водопостачання

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА з предмета
“Пожежна тактика і тактика дій підрозділів при
ліквідації надзвичайних ситуацій”**

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		всього	теоретичні	лабораторно-практичні роботи
1	Пожежна тактика та її завдання. Пожежа та її розвиток. Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів	6	6	-
2	Збір і виїзд за сигналом “Тривога”. Прямування до місця пожежі. Дії пожежного-рятувальника під час виїзду та прямування до місця пожежі. Розвідка пожежі	4	4	-
3	Розгортання. Дії пожежного рятувальника під час розгортання	8	4	4
4	Рятування людей та евакуація майна під час гасіння пожежі	2	2	-
5	Гасіння пожеж у сільській місцевості	2	2	-
6.	Порядок проведення аварійно-рятувальних робіт при аваріях з витоком небезпечних хімічних речовин	2	2	-
7.	Порядок проведення аварійно-рятувальних робіт при аваріях на автомобільному транспорті	3	2	1
8	Порядок рятування людей із колодязів підземних комунікацій	2	2	-
9	Порядок проведення рятувальних робіт на водних об'єктах	2	2	-
	Всього	31	26	5

**Тема 1. Пожежна тактика та її завдання. Пожежа та її розвиток.
Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів**

- Загальні поняття про пожежну тактику. Поняття про горіння. Визначення пожежі. Зони та стадії пожежі. Характеристика теплової дії, зон горіння та задимлення (небезпечні фактори пожежі). Визначення початкової, основної та кінцевої стадій пожежі.
- Основні фактори пожежі, які впливають на людей: відкритий вогонь, іскри, висока температура, токсичні продукти горіння, зниження концентрації кисню, руйнування конструкцій.
- Основні параметри пожежі та їх визначення: лінійна швидкість розповсюдження горіння, площа пожежі та її форми, периметр пожежі, фронт пожежі тощо.
- Поняття газового обміну на пожежі. Визначення та практичне значення нейтральної зони. Засоби управління газовим обміном.

- Сили та засоби Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту. Поняття про відділення і караул на пожежних, аварійно-рятувальних, спеціальних автомобілях.
- Тактичні можливості відділення та караулу на пожежних, аварійно-рятувальних, спеціальних автомобілях.
- Вирішальні напрямки гасіння пожеж, принципи їх визначення.

Тема 2. Збір і виїзд за сигналом “Тривога”. Прямування до місця пожежі. Дії пожежного-рятувальника під час виїзду та прямування до місця пожежі. Розвідка пожежі

- Умови, що забезпечують прибуття пожежно-рятувальних підрозділів на пожежу у найкоротший час. Вимоги Статуту дій у надзвичайних ситуаціях щодо виїзду та прямування на пожежу.
- Табелі розрахунку відділення на пожежних автомобілях.
- Загальні поняття про розвідку пожежі, її мета та завдання. Склад та оснащення розвідки.

Тема 3. Розгортання. Дії пожежного-рятувальника під час розгортання

- Етапи оперативного розгортання та заходи, що виконуються на кожному етапі (підготовка, попереднє і повне розгортання). Особливості оперативного розгортання при подачі води на висоту, в умовах низьких температур.

Лабораторно-практична робота 1

Підготовка, попереднє та повне розгортання, установка пожежно-рятувального автомобіля на вододжерело.

Тема 4. Рятування людей та евакуація майна під час гасіння пожеж

- Фактори, що негативно впливають на людей в умовах пожежі.
- Дії пожежного-рятувальника під час рятування людей. Визначення шляхів і способів рятування людей.
- Правила евакуації майна, матеріалів, обладнання. Визначення шляхів евакуації.

Тема 5. Гасіння пожеж у сільській місцевості

- Особливості гасіння пожеж на об'єктах різного призначення у сільській місцевості.

Тема 6. Порядок проведення аварійно-рятувальних робіт при аваріях з витоком небезпечних хімічних речовин

- Маркування небезпечних вантажів та коди екстрених заходів.
- Визначення небезпеки вибуху легкозаймистих речовин і розтікання небезпечних хімічних речовин. Основні способи припинення розтікання рідин з цистерн.
- Способи припинення надходження небезпечних хімічних речовин в навколишнє середовище, локалізація їх витікання та гальмування випаровування, роботи по створенню водяної завіси.

Тема 7. Порядок проведення аварійно-рятувальних робіт при аваріях на автомобільному транспорті

- Оцінка обставин дорожньо-транспортної аварії з метою визначення наявних та можливих небезпек для потерпілих та стану їх здоров'я.
- Організація і порядок проведення аварійно-рятувальних робіт при аваріях на автомобільному транспорті. Визначення необхідності залучення інших оперативних служб.
- Мета та завдання розвідки. Основні правила проведення рятувальних робіт, умовні зони на місці аварії. Місця встановлення рятувальних автомобілів, керування дорожнім рухом і огороження місця пригоди.
- Роботи по фіксуванню транспортних засобів з метою попередження їх перекидання або сповзання. Способи та порядок деблокування та вилучення потерпілих з транспортного засобу.
- Заходи безпеки праці при проведенні аварійно-рятувальних робіт у різний час доби і різні пори року.

Лабораторно-практична робота 2

Основні правила проведення рятувальних робіт, умовні зони на місці аварії. Місця встановлення рятувальних автомобілів, керування дорожнім рухом і огороження місця пригоди.

Фіксування транспортних засобів з метою попередження їх перекидання або сповзання. Способи та порядок деблокування та вилучення потерпілих з транспортного засобу.

Тема 8. Порядок рятування людей із колодязів підземних комунікацій

- Способи та прийоми звільнення потерпілих із колодязів підземних комунікацій. Заходи безпеки праці під час рятування потерпілих із колодязів підземних комунікацій.

Тема 9. Порядок проведення рятувальних робіт на водних об'єктах

- Способи проведення рятувальних робіт на водних об'єктах.
- Способи надання допомоги потерпілому і правила рятування його на воді за допомогою рятувального круга, рятувального жилета (інших плавучих засобів).
Правила рятування потерпілого з використанням човна

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА з предмета
“Засоби зв'язку”**

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		Всього	теоретичні	лабораторно-практичні роботи
1	Засоби зв'язку	4	4	-
	Всього	4	4	-

Тема 1. Засоби зв'язку

- Види та засоби зв'язку, правила їх експлуатації.
- Організація зв'язку на пожежі.
- Правила проведення переговорів у радіомережах ДСНС.
- Організація роботи оперативно-диспетчерської служби пожежно-рятувальних підрозділів.

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА з предмета
“Пожежна профілактика”**

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		всього	теоретичні	лабораторно-практичні роботи
1	Загальні вимоги пожежної безпеки до утримання території, будівель, приміщень та споруд	2	2	-
2	Загальні вимоги пожежної безпеки до електроустановок та іншого інженерного обладнання	1	1	-
3	Класифікація будівель і споруд за ступенем вогнестійкості	2	2	-
	Всього	5	5	-

Тема 1. Загальні вимоги пожежної безпеки до утримання території, будівель, приміщень та споруд

- Класифікація будівель та споруд за призначенням, поверховістю, їх основні елементи.
- Протипожежні відстані.
- Утримання евакуаційних шляхів і виходів та вимоги до них.
- Автомобільні дороги та проїзди для пожежних машин.
- Протипожежні вимоги до територій сільських населених пунктів, котеджних містечок, дачних і садових товариств.

Тема 2. Загальні вимоги пожежної безпеки до електроустановок та іншого інженерного обладнання

- Експлуатація електроустановок.
- Опалення, вентиляція і кондиціонування.
- Системи централізованого водовідведення (каналізація).
- Газове обладнання.

Тема 3. Класифікація будівель і споруд за ступенем вогнестійкості

- Ступінь вогнестійкості.
- Вогнестійкість конструкції.
- Межа вогнестійкості конструкції.
- Межа поширення вогню по будівельних конструкціях.
- Основні частини будинків та будівельні конструкції.
- Вогнезахист металевих, залізобетонних конструкцій та деревини.
- Протипожежні перешкоди.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА з предмета “Засоби індивідуального захисту”

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		Всього	теоретичні	лабораторно-практичні роботи
1	Загальні відомості про засоби індивідуального захисту	6	2	4
	Всього	6	2	4

Тема 1. Загальні відомості про засоби індивідуального захисту

- Класифікація засобів захисту органів дихання та зору: групові (вентиляція, димососи, осадження диму) та індивідуальні (повітряні, киснево-ізолюючі протигази), їх призначення, умови застосування. Ізолюючі протигази, їх порівняльні технічні характеристики.
- Засоби індивідуального захисту шкіри: типи, призначення, будова.

Лабораторно-практична робота 1

Ознайомлення з принципом дії та правилами користування засобами індивідуального захисту органів дихання та зору.

Надягання спеціального захисного одягу та протигаза.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА з предмета “Домедична підготовка”

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		всього	теоретичні	лабораторно-практичні роботи
1	Основи анатомії та фізіології людини	1	1	-
2	Знайомство з місцем події, обстеження постраждалого	1	-	1
3	Порушення основних життєво важливих функцій організму. Принципи надання домедичної допомоги при втраті свідомості	3	1	2
4	Травми	3	1	2
5	Термічні ураження	1	-	1
6	Гострі отруєння	1	1	-
	Всього	10	4	6

Тема 1. Основи анатомії та фізіології людини

- Кістково-м'язова система. Дихальна система. Серцево-судинна система.

Тема 2. Знайомство з місцем події, обстеження постраждалого***Лабораторно-практична робота 1***

Огляд місця події. Заходи безпеки при наданні домедичної допомоги-принципи, засоби.

Первинний огляд постраждалого.

Тема 3. Порушення основних життєво важливих функцій організму. Принципи надання домедичної допомоги при втраті свідомості

- Принципи надання домедичної допомоги при втраті свідомості.
Порушення дихання. Штучна вентиляція легень. Серцево-судинні порушення.
Ознаки зупинки серця. Серцево-легенева реанімація.

Лабораторно-практична робота 2

Порушення основних життєво важливих функцій організму. Принципи надання домедичної допомоги при втраті свідомості.

Тема 4. Травми

- Травматичні пошкодження. Транспортна іммобілізація. Рани, кровотечі.
Зупинка кровотечі, накладання пов'язок.

Лабораторно-практична робота 3

Транспортна іммобілізація.

Зупинка кровотечі, накладання пов'язок.

Тема 5. Термічні ураження

- Опіки та перегрівання. Відмороження та переохолодження.

Лабораторно-практична робота 4

Опіки та перегрівання.

Відмороження та переохолодження.

Тема 6. Гострі отруєння

- Отруєння токсичними речовинами. Отруєння продуктами харчування.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА з предмета “Психологічна підготовка”

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		Всього	теоретичні	лабораторно-практичні роботи
1	Введення в екстремальну психологію	8	8	-
	Всього	8	8	-

Тема 1. Введення в екстремальну психологію

- Екстремальні ситуації, їх психотравмуючий вплив на особистість пожежного-рятувальника та постраждалих.
- Вимоги професійної діяльності до психологічних особливостей пожежного-рятувальника. Психологічні особливості поведінки населення в надзвичайних ситуаціях. Негативні психічні стани, моделі виходу.
- Поняття про екстрену психологічну допомогу та методи її надання постраждалому населенню.
- Індивідуальні й колективні форми панічних реакцій у надзвичайних ситуаціях. Умови їх виникнення, методи попередження й припинення під час проведення рятувальних робіт.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА з предмета “Охорона праці”

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		всього	теоретичні	лабораторно-практичні роботи
1	Правила безпеки праці	8	8	-
2	Основи електробезпеки	1	1	-
	Всього	9	9	-

Тема 1. Правила безпеки праці

- Вимоги безпеки праці під час збору, виїзду, прямування на пожежу
- Вимоги безпеки праці під час проведення розвідки пожежі.
- Вимоги безпеки праці під час оперативного розгортання.
- Вимоги безпеки праці під час рятування людей і саморятування.
- Вимоги безпеки праці під час гасіння пожеж та перебування в зоні теплової дії.
- Вимоги безпеки праці при роботі з електрифікованим інструментом.

Тема 2. Основи електробезпеки

- Дія електричного струму на організм людини. Види електротравм. Чинники, що впливають на тяжкість ураження електричним струмом.
- Класифікація приміщень за небезпекою електротравм. Причини електротравм.
- Земля як елемент електричної мережі.
- Система технічних засобів і заходів з електробезпеки. Ізоляція струмовідних частин. Захисне заземлення. Система електрозахисних засобів. Основні та додаткові електрозахисні засоби для роботи в електроустановках. Види, терміни та параметри експлуатаційних випробувань ізолювальних електрозахисних засобів.
- Правила безпеки при відключенні електромережі та установок шляхом перерізання проводів під напругою.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

**лабораторно-практичних робіт курсу дистанційного навчання
за програмою спеціальної підготовки працівників місцевої пожежної охорони
та членів добровільної пожежної охорони**

№ модуля	Назва	Кількість годин
1	Пожежна техніка та оснащення	27
2	Пожежна тактика і тактика дій підрозділів при ліквідації надзвичайних ситуацій	5
3	Засоби індивідуального захисту	4
4	Домедична підготовка	6
5	Підсумковий контроль	5
	Всього	47

Перелік лабораторно-практичних робіт

№ модуля	Назва	Кількість годин
1	Пожезна техніка та оснащення	
1.1	Ознайомлення з пожежними автомобілями та мотопомпами	1
1.2	Відпрацювання вправ із зняття та розміщення пожежно-технічного обладнання	1
1.3	Підготовка до роботи сучасних пожежних мотопомп, які є на озброєнні підрозділу. Відпрацювання вправ із забору води з вододжерел. Здійснення обслуговування пожежних мотопомп	2
1.4	Укладання та одягання спеціального (захисного) одягу та спорядження. Збір та виїзд за сигналом “Тривога”	2
1.5	Типові способи та прийоми роботи з немеханізованим інструментом. Вимоги безпеки праці при роботі з ним	2
1.6	Типові способи та прийоми роботи з механізованим інструментом. Вимоги безпеки праці при роботі з ним	2
1.7	Робота з пожежними рукавами, стволами, рукавним обладнанням	2
1.8	Робота з пожежними драбинами. Порядок їх випробування	2
1.9	Встановлення автоцистерни на пожежний гідрант та подачі вогнегасних речовин до осередку пожежі. Обслуговування насосної установки під час роботи	2
1.10	Встановлення автоцистерни на водоймище та подачі вогнегасних речовин до осередку пожежі. Особливості забору та подачі води насосною установкою у разі несправності вакуумної системи пожежно-рятувального транспортного засобу. Обслуговування насосної установки під час роботи	2
1.11	Порядок проведення випробування відцентрового насоса на продуктивність	2
1.12	Проведення технічного обслуговування № 1 насосних установок	2
1.13	Проведення технічного обслуговування № 2 насосних установок	2
1.14	Відпрацювання порядку приведення вогнегасників до дії. Прийоми роботи з вогнегасниками з подачею вогнегасних речовин	2
1.15	Ознайомлення із улаштуванням зовнішнього та внутрішнього протипожежного водопостачання	1
	Всього	27

№ модуля	Назва	Кількість годин
2	Пожежна тактика і тактика дій підрозділів при ліквідації надзвичайних ситуацій	
2.1	Підготовка, попереднє та повне розгортання, установка пожежно-рятувального автомобіля на вододжерело	4
2.2	Основні правила проведення рятувальних робіт, умовні зони на місці аварії. Місця встановлення рятувальних автомобілів, керування дорожнім рухом і огороження місця пригоди. Фіксування транспортних засобів з метою попередження їх перекидання або сповзання. Способи та порядок деблокування та вилучення потерпілих з транспортного засобу	1
	Всього	5
3	Засоби індивідуального захисту	
3.1	Ознайомлення з принципом дії та правилами користування засобами індивідуального захисту органів дихання та зору. Надягання спеціального захисного одягу та протигаза	4
	Всього	4
4	Домедична підготовка	
4.1	Огляд місця події. Заходи безпеки при наданні домедичної допомоги - принципи, засоби. Первинний огляд постраждалого	1
4.2	Порушення основних життєво важливих функцій організму. Принципи надання домедичної допомоги при втраті свідомості	2
4.3	Транспортна іммобілізація. Зупинка кровотечі, накладання пов'язок	2
4.4	Опіки та перегрівання. Відмороження та переохолодження	1
	Всього	6

Список рекомендованої літератури

1. Кодекс цивільного захисту України (прийнятий 02.10.2012 р.)
2. Закон України “Про охорону праці” (прийнятий 14.10.1992 р.)
3. Постанова КМУ від 17.07.2013 р. № 564 “Про затвердження Порядку функціонування добровільної пожежної охорони”.
4. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 16.06.2014 р. №398 “Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах”.
5. Наказ МВС України від 30.12.2014 р. № 1417 “Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні”. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 05 березня 2015 р. за № 252/26697.
6. Наказ МНС України від 02.04.2004р. № 152 “Про затвердження Правил експлуатації вогнегасників”.
7. Наказ МНС України від 02.07.2007р. № 460 “Про затвердження Правил з вогнезахисту”. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 24 липня 2007 р. за № 849/14116.
8. Наказ МВС України від 15.06.2015 р. № 696 “Про затвердження Інструкції про порядок утримання, обліку та перевірки технічного стану джерел зовнішнього протипожежного водопостачання”. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 03 липня 2015 р. за №780/27225.
9. Наказ ДСНС України від 27.06.2013 р. № 432. Про затвердження Настанови з експлуатації транспортних засобів в органах і підрозділах ДСНС України.
10. Наказ МВС України від 07.10.2014 р. № 1032. Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах управління і підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій.
11. Наказ ДСНС України від 01.04.2013 р. № 107. Про затвердження Методичних рекомендацій з експлуатації та ремонту пожежних рукавів.
12. Наказ МНС України від 13.03.2012 р. № 575. Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.
13. Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 07.05.2007 р. № 312. Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України (частина перша для підрозділів державної пожежної охорони).
14. ГОСТ 12.1.114-82 “Система стандартів безпеки труда. Пожарные машины и оборудование. Обозначения условные графические”.

15. ГОСТ 28130-89 *“Пожарная техника. Огнетушители, установки пожаротушения и пожарной сигнализации. Обозначения условные графические”*.
16. ГОСТ 12.4.124-83 *“ССБТ. Средства защиты от статического электричества. Общие технические требования”*.
17. ДБН В.2.5-74-2013 *“Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування”*.
18. ДБН В.2.5-64:2012 *“Внутрішній водопровід та каналізація”*.
19. ДБН В.2.5-67:2013 *“Опалення, вентиляція та кондиціонування”*.
20. *“Правила безпеки систем газопостачання України”*, затверджені наказом Держнаглядохоронпраці від 01 жовтня 1997 р. № 254, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 15 травня 1998 р. за № 318/2758 (НПАОП 0.00-1.20-98).
21. ДСТУ 3675-98 *“Пожежна техніка. Вознегасники переносні”*.
22. ДСТУ ISO 6309:2007 *“Противопожесний захист. Знаки безпеки. Форма та колір”*.
23. ДСТУ 4297:2004 *“Пожежна техніка. Технічне обслуговування вознегасників. Загальні технічні вимоги”*.
24. ДСТУ 4401-1:2005 *“Пожежна техніка. Кран-комплекти пожежні. Частина 1. Кран-комплекти пожежні з напівжорсткими рукавами. Загальні вимоги”*.
25. ДСТУ 4401-2:2005 *“Пожежна техніка. Кран-комплекти пожежні. Частина 2. Кран-комплекти пожежні з плоскоскладаними рукавами. Загальні вимоги”*.
26. ДСТУ 4500-3:2008 *“Вантажі небезпечні. Класифікація”*.
27. ПУЭ Правила устройства электроустановок.
28. Иванов А.Ф. и др. Пожарная техника. Часть I. Пожарно-техническое оборудование. – М.: Стройиздат, 1988.
29. А.П.Рожков. Пожежна безпека. – Київ; Пожінформтехніка, 1999.
30. Откідач М.Я. і др. Експлуатація вогнегасників /Практичний посібник – Київ: Пожінформатика, 2007. – 112 с.
31. Підготовка пожежного-рятувальника: теорія та практика. Підручник пожежного-рятувальника. Київ-2014.
32. Повзик Я.С. Справочник руководителя тушения пожара. – М:ЗАО.
33. Основи створення та експлуатація апаратів на стиснутому повітрі; Навчальний посібник./П.А.Ковальов, В.М. Стрілець.-Харків; АЦЗУ, 2005. – 272 с.
34. Пожежна тактика: Підручник/Клюс П.П. Палюх В.Г.-Х основа, 1998. – 592 с.
35. В.Д.Перепечаев, В.Ю. Береза. Газодимозащитная служба пожарной охраны. – Чернигов, РИК “Деснянська правда“, 2000. – 468 с.

36. Долікарська допомога: Підручник/А.І., Марчук. – К НАВСУ – “Правові джерела”, – 2000. – 464 с.
37. Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи. Довідник молодого фахівця служби цивільного захисту. / За загальною редакцією Назарова О.О., Кулешова М.М. -Х.: УЦЗУ, 2007. – 387 с.
38. Навчальний посібник. Пожежна тактика. м. Вінниця-2000, 113 с.
39. Сенчихін Ю.М., Кулаков С.В. Організація аварійно-рятувальних робіт на воді. Практичний посібник-Харків, 2005. – 64 с.
40. Аветисян В.Г., Куліш Ю.О. Організація аварійно-рятувальних робіт при дорожньо-транспортних пригодах. Практичний посібник – Харків, 2004. – 44 с.
41. Розвиток місцевої пожежної охорони в умовах реалізації політики децентралізації та співробітництва територіальних громад. Навчально-практичний посібник/ За заг. редакцією Толкованова В.В., Журавля Т.В., Фірсова С.А. – Київ. 2017.

**МІСЦЕВА ПОЖЕЖНА ОХОРОНА.
КРАЩІ ПРАКТИКИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Збірник інформаційно-аналітичних та
навчально-методичних матеріалів

Укладачі:

Толкованов В.В., Фірсов С.А., Журавель Т.В., Салогуб В.А., Бульбаха С.В.,
Гавриленко В.М., Гришко В.В., Губський В.В., Іщенко І.С., Записний Д.Ю.,
Киричко О.І., Матюшенко О.В., Омельченко В.І., Осипенко Н.М.,
Река А.О., Ружецька І.В., Феденко С.Б., Щербак Н.В.

Комп'ютерна верстка: Літвінова О.О. (GIZ)

Deutsche Gesellschaft für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH
вул. Велика Васильківська 44, оф. 3, 6
01004 Київ, Україна
тел.: +380 44 581 19 56/57
Інтернет-сторінка: www.giz.de/ukraine-ua

Виготовлено ТОВ "КОРВУС ПРІНТ"
м. Київ

Підписано до друку з оригінал-макету 11.05.2018 р.
Формат 170x240. Гарнітура PetersburgС.
Папір офсетний. Друк офсетний.
Наклад 1000 прим.

Видавець:
Deutsche Gesellschaft für
Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Місцезнаходження товариства
м. Бонн та м. Ешборн, Німеччина

Реформа управління на сході України
вул. Велика Житомирська 20, 3 поверх
01001 Київ, Україна
Т: +38 044 581 38 39

E: info@ims-ukraine.org
I: www.giz.de/ukraine-ua
www.ims-ukraine.org

Київ, 2018

Видавець:
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

